

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo
Slovenske kmetijske družbe.

«Kmetovalec» izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 6 K na leto.
Posamezna številka stane 40 h.

Udje Slovenske kmetijske družbe dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na 1/4 strani 240 K, na 1/2 strani 180 K, na 3/4 strani 80 K, na 1/6 strani 40 K in na 1/12 strani 20 K. Družabnikom 10% popusta. Vsaka vrsta v „Malih naznanilih“ stane 90 h.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Slovenske kmetijske družbe;
tisk J. Blasnikova naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 2. V Ljubljani, 31. januarja 1919. Letnik XXXVI

Obseg: Razglas o oddaji modre galice v l. 1919. v slovenskem ozemlju deželne vlade kraljestva SHS. — Oddaja apnenega dušika. — Kmetije, organizirajte se! — Agrarna reforma v Jugoslaviji. — Razdelitev veleposestev. — Vpliv topline na krompirjevo gomolje. — Ravnanje s porjavelim vinom. — Vinska kriza na Ogrskem. — Cene žitu v Italiji in na Francoskem. — Krinila za konje. — Zadeve in naredbe deželne vlade kraljestva SHS v Ljubljani. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice — Uradne vesti Slovenske kmetijske družbe. — Inzerati — Tržno poročilo. — Družbene vesti.

Razglas o oddaji modre galice v l. 1919. v ozemlju deželne vlade SHS v Ljubljani,

ki je bil objavljen v 1. številki letošnjega »Kmetovalca« z dne 15. januarja 1919. ostane glede vsega drugega veljaven, le **oddajna cena** modri galici se vsled izposlovanja ugodnejšega nakupa oddelka za javna dela deželne vlade SHS zniža in določi povsod

približno na 6 K za 1 kg,

in se zato vse družbene podružnice in razdeljevalnice, oziroma razdeljevalci modre galice naprosijo, na podlagi te znižane cene sprejemati predplačila za naročeno modro galico. Slovenska kmetijska družba v sedanjih razmerah v nobenem oziru ne jamči za pravočasni dovoz modre galice.

V Ljubljani, 31. januarja 1919.

Slovenska kmetijska družba.

Oddaja apnenega dušika.

Izmed umetnih gnojil razpolaga Slovenska kmetijska družba za spomladno setev zaenkrat le z *apnenim dušikom*, ki ga proizvaja kemična tvornica v Rušah.

Dosedaj so kmetovalci gnojili svoje njive skoro s samim kajnitom, kalijevo soljo, žlindro in superfosfatom. Dušičnatih gnojil nismo imeli na razpolago,

ker se teh v času vojne pri nas ni izdelovalo, vsled tega so naše zemlje izčrpane in jim primanjkuje posebno dušika, ker tudi hlevskega gnoja ni bilo dovolj na razpolago. Kmetovalci morajo torej v prvi vrsti skrbeti, da nadomestijo hlevski gnoj z dušikom, ki nam je na razpolago.

Apneni dušik je ono gnojilo, ki pripravi rastline, da bohotno rasejo, se krepko razvijajo in nam dajo primeren pridelek. Ker je to gnojilo zelo močno in ga je rastlinam trositi le v malih količinah, je svetovati, da ga kmetovalci trosijo približno 100 do 150 kg na ha, ali 50 do 75 kg na oral. Cena mu je za sedanjí čas po vsebini dušika od 100 do 110 K za 100 kg. Apneni dušik je bil že pred vojno po 50 K za 100 kg in se mu je torej cena pri sedanjih neugodnih proizvodjalnih stroških podvojila. Dušika vsebuje od 15 do 21%.

Vsak naročnik naj istočasno z naročilom dopošlje vsaj polovico zneska, ker na naročila brez denarja se družba ne more ozirati.

Apneni dušik, ki ga sedaj dobivamo iz tvornice, je nehidriran in neoljen, vsled česar moramo pri trosenju posebno paziti, da nam ne pride na kožo, kajti ta snov je zelo jedka in bi kožo osmodila. Trosi se ga le pri brezvetrnem vremenu. Kdor trosi, naj ima obleko celo in si naj poprej obraz in roke namaže z mastjo. Za oči je najbolje, če si nadene očale, kakor jih imajo avtomobilisti. Prav priporočljivo je, če se apnov dušik pred raztrošenjem pomeša s prstjo, da se preveč ne praši.

Apneni dušik je trositi približno 14 dni preden se seje, drugače zna osmoditi mlade rastlinice, kajti šele po nekoliko dneh se v zemlji izpremeni v tako obliko, ki gnoji rastlinam in jim ne škoduje.

Če hočemo sejati *jarini*, koruzi, ječmenu, ovsu, ga prej plitvo podorjemo ali podvlečemo. Izjemoma se trosi apneni dušik kot naglavno gnojilo za jaro žito; tudi v pokončevanje plevela repice, in sicer se to delo vrši najprimerneje ob jutranji rosi, ko je repica dobila že 3 do 4 liste. Za ta slučaj je bolj primerno visokodstotno blago (19—21% dušika).

Stadkorna in navadna pesa, zelje in krompir dobivajo apneni dušik kolikor mogoče pred setvijo (ali pred sajenjem pese). Tudi tu je treba to gnojilo plitvo podorati ali podvleči.

Vinski trti se daje apneni dušik v zgodnji pomladi. Trosi se ga med vrste in potem podkoplje.

Pri hmelju se trosi spomladi pred rezjo. Po raztrošenju se lahko podkoplje ali podvleče.

Zelenjavi se daje 150 do 200 kg na ha in se ga spravi v zemljo pred setvijo.

Apnov dušik se ne izpere kakor čilski soliter, ampak ostane v zemlji tudi za naslednji sadež. Tudi ne strdi zemlje, kakor druga umetna gnojila, ker vsebuje dovolj apna, ki zemljo rahlja.

Štajerske podružnice in tamošnji udje Slov. kmet. družbe naročujejo to umetno gnojilo potom „Zadružne zveze v Celju“ ali „Kmetijskega društva v Račjem“, ki ju je družba pooblastila, da smejo sprejemati zanj naročila pod enakimi pogoji, kakor so tu navedeni.

Ker je doba uporabe tega gnojila za spomladno gnojenje le še kratka in ga je treba potrositi čimprej, če hočemo doseči uspehov, prosi se vse naročnike, naj svoja naročila prigrasijo

najkesneje do 15. februarja t. l.

Natančna navodila, kako se rabi apneni dušik, ima kmetijska družba v zalogi kot Gospodarsko navodilo št. 64., ki stane 20 vin.

Kmetje, organizirajte se!

Dolga stoletja je naš narod ječal pod tujim robstvom. Ni bil gospodar na svoji zemlji, ni mogel kmetovati tako, kakor bi bilo njemu samemu v korist. V minulemu stoletju je sicer postal sam gospodar svoje zemlje, ampak navzlic temu se ni mogel povzdigniti do tistega napredka, da bi mogel tekrovati z drugimi naprednimi narodi. Ostal je še vedno pod tujim gospodarjem, ki ga je izkoriščal in mu dal le toliko koristi, da je mogel živeti. Šele svetovna vojna je prinesla temeljit preobrat v vsakem oziru, in tudi naš kmet bo odslej lažje kmetoval, ker bodo sinovi našega naroda razpolagali z vsem narodnim premoženjem. Stem pa, da smo dobili lastno državo in dosegli svobodo, ni še vse doseženo. Čakajo nas še težavne naloge, ki zahtevajo veliko prevdarka, če hočemo pripraviti kmetijstvo v naših deželah do tiste veljave, ki je potrebna, da more sam razpolagati čez svoje pridelke in jih po primerni ceni spraviti na svetovni trg, a na drugi strani, da si more nabaviti kmetijske potrebščine za tako ceno, da mu ostane pri njegovem obratu še primeren dobiček. Dosedaj je žalibog moral svoje pridelke prodajati po takih cenah, kakor so mu jih predpisovali drugi. Za kmetijske potrebščine pa je moral izdajati take zneske, kakor so to želeli obrtni in trgovski sloji.

To se mora na vsak način izpremeniti. Kmet mora svoje pridelke prodati po tistih cenah, ki so potrebne, da se mu kmetovanje izplača in da ne zagazi v dolgove. Ravnotako pa mora kupovati kmetijske potrebščine naravnost iz tvornic, brez posredovanja prekupčevalcev, ki so neopravičljivo višali cene vsakemu blagu in si na račun kmeta polnili žepe. To pa doseže edino stem, ako se organizira. Oglejmo si druge stanove. Povsod opazimo, da kar niso mogli doseči posamezniki, izlahka dosežejo razne zadrugе, društva itd. Organizirani so trgovci v trgovskih zbornicah, obrtniki v obrtnih društvih, zdravniki v zdravniških zbornicah itd., delavci v raznih organizacijah in vsi ti imajo vpliv pri zakonodajnih oblastvih in vseh političnih uradih ter dosežejo vse to, kar prihaja v korist njih stanovskim interesom.

Kako pa s kmetom? Kmet se navadno briga edinole za svoje domače gospodarstvo, zanimanja za kake stanovske organizacije je pri njemu le malo. Posledica tega je, da se merodajni činitelji istotako ne menijo zanj. Pritožbe posameznikov se ne upoštevajo, ker nimajo za seboj zaslonbe, potrebne kmetijske organizacije. Neobhodno potrebno je torej, da se tudi on druži v društvih in zadrugah, da se priklopi kmetijski organizaciji, ki naj je razpredena po celem slovenskem ozemlju; ta naj ga štiti v vseh tistih zadevah, ki se tičejo njegovega kmetovanja. To je posebno važno v sedanjí dobi, ko bodo zakonodajne oblasti, skupščine, parlament, državni zbor ali konstituenta sklepale zakone, ki bodo za dolgo dobo veljavne v novi državi. *Kmetovalci! Če zamudite ta velevažen čas, je zamujeno za mnogo desetletji!*

Med vojno je kmetski stan britko občutil pomanjkanje lastne organizacije, ker ga nihče ni mogel štiti pred izkoriščanjem in uničevanjem njegovega premoženja. Ni eden stan ni toliko pretrpel tekom te svetovne vojne, ki je bila najgroznejša, odkar obstoja svet. Kar si je kmet tekom zadnjega stoletja s trudom pridobil, mu je ta vojna uničila. Največje žrtve v državi je moral doprinesiti. Ni dovolj, da je moral dati državi, ki je vedno mačehovsko ravnala z njim, svoje konje,

govejo živino, vozove, svoje pridelke in sploh najrazličnejše blago, žrtvovati je moral tudi svoje najboljše moči, kri in življenje. Nobeden stan ne šteje toliko mrtvih, ranjenih, bolnih in poabljenih kakor kmetijski. Ni eden stan ni bil v času vojne tako pritiskan in izmozgan, obsovražen in zaničevan, kakor kmetijski. Žrtvoval je vse to za bivšo Avstrijo, ki si je stavila cilj, uničiti slovenski narod, ki obstoji povečini iz kmetovalcev. Boj je bil hud, toda dandanes vemo, da te žrtve niso bile zaman niti zanj, ker si je stem priboril svobodo in stanovsko prostost. Šele tekom vojne se je izkazalo, kateri stan vzdržuje državo, kateri stan je najvažnejši za obstoj državne skupine. Stem je zrasla tudi samozavest kmeta in minula tista ponižnost, ki mu je bila prirojena tekom stoletji.

Marsikateri kmetovalec je bil tekom vojne v različnih deželah in pokrajinah; videl je, kako drugod gospodarijo kmetovalci, da jim zemlja nosi večjih koristi ter je prišel stem na marsikatero napako domačega kmetovanja. Kar ste se kmetovalci naučili po svetu, nikar ne pozabite, ampak skušajte po možnosti in kraju primerno izkoristiti doma v prosep svojega kmetijskega obrata. Po svetu ste videli, da največji napredek v kmetijstvu vlada tam, kjer so kmetje izobraženi, kjer čitajo kmetijske časopise in knjige, kjer poslušajo predavanja in se ravnaajo po naukih kmetijskih strokovnjakov. Opazili pa ste tudi, da so istotam kmetje združeni v raznih korporacijah, zadrugah in društvih, ki zastopajo njih koristi, spravljajo kmetijske pridelke skupno na svetovni trg po cenah, ki jih Vaši pridelki nikdar ne dosežejo, kupujejo skupno kmetijske stroje, umetna gnojila in druge kmetijske potrebščine naravnost iz tvornic za cene, ki se Vam zde izredno nizke. To se da doseči edinole potom združenja.

Iz teh vzrokov kličemo vsem kmetovalcem, naj se združijo zaenkrat v tisti korporaciji, ki je bila in je še vedno edina zastopnica kmetijskih koristi na Slovenskem, to je naša „Slovenska kmetijska družba“, ki hoče tudi nadalje zagovarjati koristi vseh kmetovalcev slovenskega ozemlja. Strnite se skupaj v kmetijske podružnice, v zadruge, kmetijska društva itd., da s skupnimi silami uveljavimo ugled kmeta in vpliv na javno življenje, da bo Vaš stan tudi spoštovan in upoštevan pri določitvi zakonodaje za našo mlado državo.

Agrarna reforma v Jugoslaviji.

Kakor je znano, tvori vprašanje pravične razdelitve zemlje enega izmed največjih problemov naše države. V zmislu proklamacije regenta Aleksandra je ministrski svet sklenil, naj se takoj začne z rešitvijo tega vprašanja. Nujno potrebno je, da se ta problem, vsaj v glavnih točkah, reši še pred pomladansko setvijo. Zaraditega je ministrski svet že v eni svojih prvih sej imenoval posebno komisijo pod vodstvom ministra za socialno politiko Korača. Ta komisija je že ugotovila glavna načela agrarne reforme in jih predložila ministrskemu svetu, ki jih je odobril.

Reforma obsega štiri panoge našega agrarnega vprašanja: kmetско razmerje in kolonat, razdelitev veleposestev, ureditev gozdnega vprašanja in revizijo segregacij. Kmetje in koloni (v Dalmaciji in na Goriškem) postanejo takoj lastniki zemlje, ne da bi s tem prevzeli kakršnekoli obveznosti napram dosedanjim lastnikom. Te obveznosti bo prevzela država, ki bo dosedanjim

lastnikom izplačala ali enkratno odpravnino, ali jim pa nakazala rento; onim pa, ki so pripravljeni, sami obdelavati zemljo, bo vlada dala v zameno kako drugo zemljišče.

Glede veleposestev bo vlada takoj izdala naredbo, ki prepoveduje vsako izpremembo lastnine. Država bo ta veleposestva razdelila med one, ki si bodo hoteli služiti kruh z obdelovanjem zemlje. Pri tem se bo ozirala posebno na one kmete, ki danes ne morejo živeti od svojega zaslužka, nadalje na invalide, na kmetske delavce in na one, ki imajo vsled vojne veliko škodo. Dosedanjim lastnikom veleposestev bo država odmerila primerno odškodnino, vendar pa bo pri tem nekaj izjem za ona veleposestva, ki bodo razlaščena brez odškodnine. Tako 1. veleposestva članov bivše habsburške vladarske hiše, 2. veleposestva dinastij sovražnih držav, 3. veleposestva, ki so jih lastniki dobili v dar od bivše habsburške dinastije, in 4. veleposestva, ki so bila pridobljena med vojno. Posebna komisija bo odločevala, katera veleposestva naj se razdele. Ozirati se bodo morale predvsem na krajevne razmere.

Veliki gozdni kompleksi bodo prešli v državno last. Kmetje iz okolice bodo imeli pravico pašnje in drvarenja.

Za izvedbo teh velikopoteznih reform bo osnovan poseben državni urad, kjer bodo zastopniki vseh interesiranih krogov.

Kakor je izvedel Jugoslovanski dopisni urad, se bodo formalna dela za te agrarne reforme začela v slovesni obliki, in sicer s posebnim manifestom regenta Aleksandra, ali pa z objavo glavnih načel, ki jih bo določil skupni ministrski svet.

Razlastitev veleposestev.

Na razna vprašanja, ki prihajajo Slovenski kmetijski družbi glede razlastitve veleposestev in dodelitve, oziroma odprodaje delov teh zemljišč, se odgovarja, da se dosedaj v tem oziru ni še ničesar ukrenilo. Pač se pa v Belgradu ustanovlja komisija, ki bo vso to zadevo natanko proučila in izdelala primerne zakone, ki jih svoječasno predloži državnemu zboru kraljevine SHS v potrdilo. Na podlagi teh zakonov se bo šele ukrenilo potrebno, da se ta razlastitev veleposestev izvrši in se ta razdele med one, ki bi si hoteli nabaviti primerno kmetijsko posestvo. Opozoriti je pa na to, da se veleposestva ne morajo kar tako prevzeti, oziroma razlastiti njih dosedanje lastnike brez odkupnine. Ravnotako bodo morali tudi oni, ki prevzamejo dele teh posestev, plačati primerno kupnino.

Vpliv topline na krompirjevo gomolje.

Toplina ali temperatura ima značni vpliv na izpremembo gomoljeve tvarine v času hranitve v kletih in drugih podobnih shrambah. Zima in mrz sta tu. Vsakemu kmetovalcu je dobro znano dejstvo, da dobi krompir, ki se nahaja v mrzli kleti, kjer je toplina nižja kot 6°C sladek okus in je kot tak za ljudsko hrano skoraj neužit. Zanimalo bo gotovo vsakogar, kaj je vzrok tej izpremembi in kako je izboljšati svojstva takega gomolja.

Krompirjevo gomolje je živo telo ali organizem, ki, kakor vsako tako, diha in stem omogočuje svoje

življenje in pozneje v zemlji razvoj v mogočno rastlino. Pri dihanju se izločuje plin ogljikov dvokis in vodna para. Kot tvarina, iz katere se pri krompirjevem gomolju tvorijo navedene snovi, je tu škrob (štirka), katerega vsebuje gomolje okrog 18%. Ker škrob kot tak, ne more služiti za snov, ki bi jo gomolje lahko takoj uporabilo za dihanje, zato se mora najprej izpremeniti s pomočjo v njem se nahajajočih kemičnih snovi, takomenovanih encimov, v sladkor. Slednji se šele pri dihanju izpremeni v navedene spojine. Pri nižji toplini, to je pod 6° C, ni tvorba sladkorja v gomolju sorazmerna z dihanjem in stem z izpremembo sladkorja v ogljikovi dvokis in vodo. Pri nizki toplini je namreč dihanje gomolja zelo omejeno, učinek encimov, ki izpremenjujejo škrob v sladkor, pa skoraj še vedno isti. Ker se v tem slučaju pri dihanju uporabi manj sladkorja, se ta v gomolju sčasoma nakopiči in povzroča sladek okus. Tako gomolje je še vedno porabno in dobi, če se ga prenese v toplo shrambo v toplino okrog 20° C in se ga tam pusti kakih 14 dni, kmalu zopet svoja dobra svojstva. Višja toplina namreč pospešuje dihanje in stem uporabo sladkorja.

Drugačne izpremembe pa opažamo na gomolju, ki se nahaja v kleti, kjer je toplina pod ničlo, t. j. kjer se voda izpremeni v led ali zmrzne. Pri tej toplini začnjenja gomolje zmrzovati in zmrzne popolnoma pri malo nižji toplini kot voda. Tako gomolje prične, kakor vsako mrtvo telo, po odtajanju gniti in postane nesposobno za hrano kakortudi za saditev.

Kakor škoduje nizka toplina gomolju, da zgnije, postane neporabno, tako povzroča višja toplina škodo stem, ker se isto posebno spomladi že pri toplini 10° C prebudi prezgodaj takorekoč iz zimskega spanja in začne že v kleti kaliti. Stem izgubi gomolje veliko hranilnih snovi ter postane za saditev manj vredno, ker tako oslavljen krompir ne more dovolj krepko pognati steblovja in zaroditi novega gomolja.

Da se torej prepreči zmrznjenje kakortudi vse višje naznačene izpremembe krompirjevega gomolja, je to shraniti v primerno topli kleti, kjer je vsaj 6-8° C toplote. V mrzli kleti pa ga je pokriti z vrečami, da se stem omeji vpliv škodljivega mraza.

Inž. A. Tavčar.

Ravnanje s porjavelim vinom.

Letošnja vina so nagnjena k rjavenju. Rjavenje povzroča neko kvasilo po imenu oksidaza, ki zračni kisik privlačuje in z njim potem razkrajja razne snovi v vinu, predvsem beljakovine in barvila.

Da preprečimo škodljiv vpliv oksidaze, moramo k rjavenju nagnjeno vino pri pretakanju kar najmanj mogoče izpostaviti zračnemu vplivu. Ako imamo vinsko sesalko (pumpo), pretakamo tedaj vino iz soda v sod, ne da bi prišlo z zrakom v dotiko.

Kvasila so, enako kot glivice, zelo občutljiva nasproti žveplovi dvokisu, ki se razvija, ako zažgemo žveplo ali pa, ako primešamo vinu svež natrijev bisulfit. Da ozdravimo k rjavenju nagnjeno vino, ga je torej treba pri pretakanju *na vsak način zažveplati*.

To se zgodi, ako v sodu v katerega vino pretakamo, zažgemo neposredno poprej nekaj žvepla. Če vino močno rjavi, treba je vzeti 2 g žvepla, to je pol tenke azbestne trščice žvepla na vsak hl vina, sicer pa manj.

Namesto žvepla rabimo lahko natrijev bisulfit. V vino, ki ga moramo pretočiti, pomešamo že med pre-

takanjem ali pa tedaj, ko je sod malodane poln, po 5 g natrijevega bisulfita na vsak hl vina.

Na ta način zažveplano vino se izkaže stanovitno.

Vendar se pa mnogokrat pripeti, da je vsled nevednosti ali površnosti vino v sodu potemnelo ali porjavelo. To se zgodi le tedaj, če ga sploh nismo ali smo ga premalo zažveplali. Tako vino je treba čimprej popraviti s pravilnim ravnanjem.

Če držimo tako vino v sodu, se najprej prepričamo o tem pogrešku, ako ga postavimo na zrak: ako na zraku še bolj porjavi kot je bilo v sodu, tedaj je vino bolno. To se zgodi navadno takrat, če je bilo vino premalo žveplano.

Ako stoji vino en dan ali dva dni v kozarcu in še bolj potemni ali pa se celo zgosti, potem ga moramo najprej zažveplati, in sicer na ta način, da primešamo na vsak hl vina po 5 g v kozarcu vode raztopljenega natrijevega bisulfita.

Približno teden dni pozneje bo vino stanovitno: to je, ako ga potem zopet pustimo v kozarcu stati, ne bo več na zraku rjavelo. Nadalje kaže tako vino še razbarvati in učistiti. Če vino ni preveč temne barve, zadostuje v ta namen kako čistilo, ki jemlje vinu barvo, na pr. sirnina ali pa želatina. Ako je pa vino močno temno, zlasti še, ako ima pri tem tudi neprijeten okus, ga popravimo najbolje z *vinskim eponitom*.

Eponit je črn prah neke vrste oglja, ki močno jemlje vinu barvo in duh. Zato ga rabimo tudi pri vinih, ki imajo neprijeten duh. Na vsak hl vina je treba vzeti 50 do 100 g, redkokdaj več, eponita.

Eponit strememo v škač, kamor dolijemo nekaj vina; oboje zmešamo skupaj s pomočjo brezove metlice, vlijemo v sod in z ostalim vinom dobro premešamo. Mešanje v sodu ponovimo vsak dan, vsaj skozi 4 — 5 dni. Nato sod do vrha zalijemo in zabijemo, nakar pustimo vino v miru, da se v njem eponit poleže na dno.

Če hočemo to pospešiti, dodenemo po preteku 5 dni vinu nekaj čistila, na pr. želatine, sicer ostane vino večkrat nekoliko črnkasto in ga je treba še le naknadno čistiti. Po préteku kakih treh tednov se vino učisti, izgubi grdo barvo in slab okus.

Še hitreje pa opravimo, ako imamo čistilnik (filter) na razpolaganje. V tem slučaju nam ni treba dodati niti čistila, niti ni treba čakati, da se eponit poleže na dno soda, temveč po preteku 5 dni, ko smo vinu primešali eponita, enostavno vino filtriramo in ga napolnimo v snažen, zmerno zažveplan sod.

Da zvemo koliko eponita je treba vzeti, da se doseže pravi učinek, je najbolje, da poskusimo najprej v malem. Vzamemo dve litrski steklenici, v obe napolnimo rjavega, a poprej z bisulfitom ustanovljenega vina. Eni poskušnji dodenemo pol grama, drugi pa en gram eponita. Steklenice zamašimo in jih vsak dan pretresemo, da se eponit premeša. Po preteku petih dni prečistimo (prefiltriramo) vino na filtrirnem papirju (belem pivniku) vsako zase, nakar nam barva in okus pokažeta, koliko eponita nam je treba vzeti za čiščenje tega vina.

Če nismo poprej napravili poskušnje, se nam lahko zgodi, da vino z eponitom preveč razbarvamo, tako da postane belo kot voda. Tako vino je treba potem zopet pobarvati. Rdeče vino pobarvamo lahko stem, da mu primešamo črnine. Drugo barvilo se za rdeča vina ne sme rabiti. Belo vino pa dovoljuje vinski zakon barvati s karamelom. Karamel je pražen sladkor. Drogisti ga poznajo pod imenom sladkorna barva (cukerkulér).

Ako ga ne dobimo pri drogistu, pripravimo si ga lahko sami. Vsaka kuharica ga rabi pri napravi omak ali juhe. Nekaj sladkorja denemo v ponev ali kozico, prilijemo mu neznatno množino vode in ga postavimo na vroč štedilnik, pri tem ga pa vedno mešamo, da se nam ne prismoji. Ko postane temno-rjav, se je izpremenil v karamel. To poznamo na tem, da se na njem prično delati pene. Ko to opazimo, zalijemo hitro karamel z vodo, kajti ko bi ga še naprej prazili, bi zgorel na oglje.

Tekočino, ki jo dobimo, je rastopljen karamel; z njim lahko pobarvamo vino, žganje ali vsako drugo pijačo brez škode za okus, da dobi lepo svetlo-ali zlatorumeno barvo. Če pridenemo temu barvilu malo finega špirta, hranimo ga lahko dlje časa v zaprti steklenici, ne da bi se nam pokvaril cukerkulér.

B. Skalický.

Vinska kriza na Ogrskem.

Kakor poročajo iz Ogrske, je tam cena vinu padla tako močno, da so razni trgovci z vinom izgubili veličanske svote. Tako poročajo iz Velikega Varaždina, da je tam ena sama finančna zveza, ki se je bavila z nakupom vina, bila v nevarnosti, da izgubi vsled svojih ponesrečenih spekulacij v vinski trgovini celih 12 milijonov kron. Cena vinu je namreč tam padla v malo dneh od K 12:50 na K 2:50. Večina kupcev vina niti videli niso, ampak so si le vinske kupčije podajali iz rok v roke. Vinski spekulantje iz Varaždina so baje sklenili kupčije z vinom v vrednosti do 30 milijonov kron in vsled tega znaša izguba na vinski borzi v tem mestu okroglo 20 milijonov kron. Posebno značilen slučaj poročajo iz aradske vinske pokrajine: Neki zloglasen židovski spekulant z vinom, ki je bil pred vojno le reven vinski potnik, danes pa je večkratni milijonar, skušal se je na vsak način rešiti svojih obveznosti in uničiti zaključene pogodbe. Kupil je v času, ko so šle cene vinu kvišku, od drugega židovskega trgovca iz Siska 3000 hl vina po 1000 K za hl in plačal kot aro za vsak hl po 400 K pod pogojem, da ostanek plača po prevzemu vina. Tega vina pa ni prevzel, ampak je izjavil, da smatra kupčijo za razveljavljeno in vplačani znesek 1.200.000 K zapadlim. Tako se je baje rešil tudi drugih podobnih kupčij v raznih delih Ogrske in izgubil pri tem seveda milijone. Najhujši udarec pa je zadel vinski trg v Vršecu, kjer je cena vinu padala od enega dneva do drugega od 12 K na 2 K in ni bilo mogoče oddati vina niti za to ceno.

Tudi pri nas so cene vinu padle na 4 K in še nižje, toda to le pri pridelovalcu, ker trgovci z vinom in gostilničarji ne marajo plačevati višjih cen. Po gostilnah pa se ga ne dobi pod 12 K. To je vendar prevelika razlika med kupno in prodajno ceno. Treba bo tudi pri nas kaj ukreniti, da se tem nezdravim razmeram napravi enkrat konec.

Cene žitu v Italiji in na Francoskem.

Italijanska vlada je uradno določila cene žitu za pridelek iz letine 1919, in sicer za 100 kg pšenice suhe in trde po 85 lir, t. j. 80 K 75 v po vrednosti iz mirne dobe; koruza in oves po 56 lir, t. j. 54 K 10 v, ječmen in rž po 62 lir, t. j. 58 K 90 v. Če pa vzamemo kupno vrednost lir, kakor jo je določila

italijanska vlada napram našemu denarju, t. j. 1 K velja 40 centezimov, potem bi znašala cena pri današnji vrednosti krone za pšenico 201 K 87 v za 100 kg; koruza in oves 125 K 25 v, ječmen in rž 147 K 25 v.

Francoska vlada je istotako določila cene za žito prihodnjega leta, upoštevala pa pri tem že razmere mirovne dobe ter jih seveda primerno znižala. Te cene so: za 100 kg pšenice 73 frankov (70 K 95 v), ječmena, koruze, rži, ajde, ovs 53 frankov (51 K 50 v), belega prosa 73 frankov (70 K 90 v), rdečega prosa 48 frankov (46 K 70 v), fižola 66 frankov (64 K 20 v). Če preračunimo te cene na vrednost avstrijskega denarja, ki znaša komaj tretjino francoskega, bi stalo v današnji vrednosti našega denarja: za 100 kg pšenice 212 K 85 v, ječmena, koruze, rži, ajde, ovs 154 K 50 v, belega prosa 212 K 70 v, rdečega prosa 140 K 10 v, fižola 192 K 60 v.

Tako skrbijo države-zmagovalke za svoje kmetovalce, da bo njih trud in delo po vojni zadostno plačano.

Krmila za konje.

Vsled demobilizacije se je število konj v Sloveniji zelo pomnožilo. Vsled tega je občutno pomanjkanje krme za konje in tudi goved. Vedno prihajajo vprašanja kmetovalcev, kako je temu pomanjkanju krme odpomoči, kje in kako bi se dobilo nadomestilo za seno, da bo omogočeno prekrmljenje živine, posebno konj do nove paše. V naslednjem navedemo nekaj krmil, katera naj se v sili poklada.

Kot dobra krma za konje v nadomestilo za seno je *ajdova slama*. V času vojne so na Nemškem poskušali krmili konje tudi z ajdovo slamo in dosegli so s tem krmilom prav dobre uspehe. Konji so kaj radi žrli to krmo in so pri tem tudi dobro uspevali. Pri krmiljenju so pokladali polovico ajdove in polovico druge slame ter dodajali seveda tudi malo ovs. Ker se pa nahaja v ajdovi slami precejšnja množina lesne tkanine, smolnatih snovi in čreslovine, mora to krmilo veljati le kot nadomestilo za pravo krmo. Na vsak način je dodajati taki krmi primerno množino sena, ovs ali pa tudi zrezane pese ali repe. Če se krmi le z ajdovo slamo, lahko nastane pri konjih zaprtje. Glede krmilne vrednosti vsebuje ajdova slama okroglo 6% beljakovin, 5% tolšče, 40% skrobnih snovi in 28% vlaknine, je torej enaka dobri slami ali srednji vrsti sena. Seveda se ta krmilna vrednost razlikuje tudi po vrsti ajde in kje je ta rasla. Ajda, ki je rasla na močvirnih tleh, dá mnogo slabšo slamo nego ona iz višjih suhih leg. Na vsak način je dobro izkoristiti v današnjih časih tudi to vrsto krme kot nadomestilo, ker primanjkuje sena.

Koruzni storži so zelo redilna krma, le treba jih je zdrobiti, da se jih lažje poklada. Navadno so se uporabljali kot kurivo, šele med vojno so prišli na redilno vrednost teh storžev. Seveda so jih v prvi vrsti uporabljali za mletev v moko ter dodajali to moko pri peki vojnemu hruhu. Velika hranilna vrednost tega nadomestila tiči v prvi vrsti v skrobu, sladkorju in pentozanih, vsebujejo pa tudi nekaj skroba in tolšče in imajo 26% krmilne vrednosti, torej toliko, kakor kako prav dobro krmilo n. pr. ovsene pleve. Največ so se uporabljali v vojni pri mešanju z melaso, kar je dalo prav dobro krmo za konje. Ako krmimo koruzne storže, je najbolje, če jih zmeljemo ali zdrobimo in jih

nato zmešamo z rezanico ali tudi z ovsom. Na vsak način bi bilo to krmilo uporabiti povsod tam, kjer ga imamo na razpolago, da nam ne gre v kvar in da z njim skušamo nadomestiti seno in oves, ki ga je itak malo.

Pirnica (grana) je izvrstno nadomestilo za oves. Pirnico dobimo pri oranju kot plevel. Korenike pirnice vsebujejo velike množine beljakovin, toščje in skroba in je torej to krmilo enako vredno kot oves. Korenike pirnice se zberejo, operejo in posuše in se potem krmito. Pred krmljenjem je dobro te korenike zdrobiti, vsled česar jih konji boljše izrabijo. Tega plevela imamo na njivah zelo mnogo in ga lahko pridobivamo pri jesenskem in spomladnem oranju. Stem očistimo najprej naše njive tega neprijetnega plevela, potem pa pridobimo še dobro krmo za konje. Ta krma naj se ne zametuje, kajti tudi v mirnem času je izkoriščanje tega plevela zelo koristonosno.

ZADEVE in NAREDBE deželne vlade kraljestva SHS v Ljubljani.

Poverjenišтво za kmetijstvo.

Utesnitev prometa s plemensko živino.

(Naredba poverjeništev za kmetijstvo in za prehrano z dne 30. jan. 1919.)

Naredba poverjeništvu za kmetijstvo z dne 30. decembra 1918, usadni list šte. XXIX, s katero se je proglasil promet s plemensko govejo živino v gospodarske namene prostim, se razveljavlja. Glede prometa s plemensko govejo živino veljajo odslej vsa ona določila in predpisi, ki veljajo za klavno živino. Nakup in prodaja plemenske živine se sme vršiti le s posredovanjem vnovčevalnice za živino in mast v Ljubljani oziroma njenih zaupnikov, vendar pa slednji niso upravičeni zahtevati in pobirati nikake pristojbine za svoje posredovanje.

* * *

Oglednina za živino.

(Naredba št. 289. z dne 17. jan. 1919. Uradni list XXXIX.)

Za živino, ki se na železniških postajah v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani naklada in izklada, je predpisana sledeča oglednina, oziroma pristojbina:

- a) za vsakega kopitarja po 2 kroni;
- b) za vsako goved (razen telet) po 1 krono in
- c) za vsako tele, vsakega prasiča, vsako kožo in ovco po 30 vinarjev.

K temu je doplačati še enkratno dovoznino do postaje in eventualno še potne stroške oglednega živinozdravnika.

* * *

Lovske karte za Štajersko.

(Naredba št. 297. z dne 21. jan. 1919. Uradni list XLI.)

Stem se izpremeni izdaja in veljavnost lovskih kart za Štajersko. Izdajajo se le lovske karte za ozemlje SHS na Štajerskem, veljavne za *koledarsko leto 1919.* in sicer:

- a) za najemnike in lastnike lova karte s pristojbino po 6 K;

b) za povabljenе goste karte, veljavne le 14 dni, s pristojbino po 6 K;

c) za lovske paznike karte s pristojbino po 3 K.

Lovske karte, izdane lani in prejšnja leta, ostanejo še v veljavi, in sicer tiste, ki so bile izdane v mesecih od januarja do junija, le do dne 1. januarja onega leta, v katerem bi potekle; za tiste, ki so bile izdane v mesecih od julija do decembra, je doba podaljšana do konca tistega leta, v katerem bi potekle.

* * *

Žitni zavod v Ljubljani.

(Naredba št. 311. z dne 22. jan. 1919. Uradni list XLIII.)

Žitni zavod, ki mu je poverjeno za vse slovensko ozemlje nakupovanje in porazdeljevanje razpoložnih zalog žita, mlinskih izdelkov, sočivja in krompirja, ima firmo „Žitni zavod v Ljubljani“; njegov sedež je v Ljubljani. Natančnejša določila o uredbi in nalogah zavoda so ustanovljene v posebnem statutu, ki ga je izdalo poverjeništvu za prehrano. (Naredba šte. 320. z dne 22. januarja 1910 XLIII.)

* * *

Vnovčevalnica za živino in mast.

(Naredba št. 312. z dne 22. jan. 1919. Uradni list XLIII.)

Ta Vnovčevalnica, ki ji je poverjeno za vse slovensko ozemlje preskrbovanje mesa, mesnih izdelkov in masti ima firmo: »Vnovčevalnica za živino in mast« in ima svoj sedež v Ljubljani.

Natančnejša določila o uredbi in nalogah vnovčevalnice so ustanovljena v posebnem statutu, ki ga je izdalo poverjeništvu za prehrano. (Naredba šte. 321. z dne 22. januarja 1910, Uradni list XLIII.)

* * *

Splošna uravnavna porabljanja kruha in mlinskih izdelkov.

(Naredba št. 322. z dne 24. jan. 1919. Uradni list XLIII.)

V mestih, trgih in krajih z več kot 6000 prebivalci se smejo oddajati kruh in mlinski izdelki (moka, zdrob, ješprenj i. dr.) neposrednim porabnikom le proti uradni izkaznici. V drugih občinah in krajih naj izda politično okrajno oblastvo po krajnih razmerah primerne uredbe, da se prepreči porabljanje kruha in mlinskih izdelkov, ki presega v zakonu določeno izmero. Izkaznice za moko in kruh se izdajajo uradno, in sicer vsakokrat za dva tedna. Ponarejanje izkaznic se strogo kaznuje. Podrobnejši predpisi so v tej naredbi.

Razna poverjeništvu.

Izkazi za klasifikacijo konj.

(Poziv evidence konj II. vojnega okrožja SHS v Ljubljani. Zvezdarska ulica 1/I. Uradni list XLIV.)

Tista županstva, ki še niso odposlala izkazov za klasifikacijo konj, se opozarjajo, naj jih kar najhitreje pošljejo podpisnemu uradu, ker je prebivalstvu v največji prid, ako se razmere zaradi konj urede kolikor mogoče kmalu. Tudi naj si občinski predstojniki nabavijo vse potrebne informacije, da morejo komisije ob ogromnem delu delovati hitro, pa vendarle upoštevati želje prebivalstva.

* * *

Razpust narodnih svetov.

(Naredba celokupne narodne vlade SHS šte. 263. z dne 10. januarja 1919. Uradni list XXXVI.)

Razpuščajo se vsi narodni sveti in slični odbori (izvzemši narodni svet v Ljubljani) ter vse narodne straže po vsem ozemlju v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani. Vse te organizacije morajo položiti račune o svojem delovanju posebni komisiji v področju oddelka za javna dela in oddati finančni blagajni v Ljubljani vse svoje premoženje.

* * *

Nevarna postopanja proti državi.

(Naredba celokupne narodne vlade SHS št. 272. z dne 13. januarja 1919. Uradni list XXXVIII.)

Vsako demonstrativno dejanje, s katerim se kaže odpornost zoper domačo vlado in njene organe ali zaničevanje njih odredb, posebno tudi vsaka kakršnakoli udeležba ali vsako kakršnokoli sodelovanje pri volitvah v javno pravne zastope tujih držav v območju države SHS je prepovedano. Prestopke kaznujejo politična okrajna zastopsva.

* * *

Omejitve pijančevanja.

(Naredba celokupne Narodne vlade SHS šte. 259. z dne 9. januarja 1919. Uradni list XXXV.)

Da se omeji brezumno nezmerno popivanje in veseljačenje po deželi in v mestih, je celokupna Narodna vlada izdala naredbo, glasom katere je: prvič sploh prepovedano točenje in nadrobna prodaja žganih opojnih pijač; drugič po gostilnah in kavarnah se do enajstih dopoldne ne smejo točiti nobene alkoholne pijače (vino, pivo, sadni mošt). Zvečer smejo biti odprte gostilne do devetih, kavarne pa do desetih zvečer. Po teh urah ne sme biti nobenega gosta več v gostilni ali kavarni. Osebe, ki niso še dopolnile 17. leto, ne smejo zahajati v gostilne ali kavarne. Javne veselice in plesi ne smejo trajati čez polnoči. Prekršitve te naredbe se strogo kaznujejo po politični oblasti.

* * *

Potovanje po Sloveniji in izven nje.

(Naredba šte. 262. z dne 10. januarja 1919. I. Uradni list XXXVI.)

Begunci in druge osebe, ki potujejo iz inozemstva v Slovenijo, se morajo na meji izkazati s primernimi dokumenti, ki so jih izdali naši zastopniki ali države, katerih interesi se strinjajo z našimi.

Lastni državljani s pravilnim potnim listom lahko prestopijo mejno črto. Te potne liste izdajajo politične oblasti prve stopnje, odnosno policijsko ravnateljstvo v Ljubljani. Prestop meje tujcem je dovoljen, če so pripadniki zavezniških armad in če se kot taki legitimirajo. Potovanje lastnim državljanom z ozemlja Slovenije v inozemstvo je dovoljeno le, če niso zavezani prezenčni vojaški službi, morajo pa istotako imeti potni list. Tujci, ki bivajo v Sloveniji in hočejo zapustiti to ozemlje, si morajo priskrbeti »prepustnico«. Otroci pod 12. letom, ki potujejo v spremstvu svojcev, ne potrebujejo nobene posebne dovolitve, če je njih ime vpisano v potnem listu ali v prepustnici. Prekršitve te naredbe se kaznujejo z globami ali z zaporom.

* * *

Cenzura pisem.

(Naredba št. 273. z dne 13. jan. 1919. Uradni list XXXVIII.)

Pisma, ki gredo v inozemstvo ali ki prihajajo od tam, se morajo oddajati odprta in morajo biti opremljena z odpošiljateljeyim naslovom. Cenzurni organi odločajo, ako se taka pisma smejo odposlati ali dostaviti.

* * *

Cenzura časopisov.

(Naredba št. 274. z dne 13. jan. 1919. Uradni list XXXVIII.)

Z ozirom na vršeče se vojne operacije se morajo do preklica dolžni izvodi periodičnih tiskovin eno uro pred izdajo ali razpošiljatvijo oddati pri varnostnem oblastvu, oziroma na krajih, kjer ima državno pravdnštvo svoj sedež, tudi pri tem.

* * *

Olajšave žigovanja bankovcev v prometu z inozemstvom.

(Naredba poverjenštva za finance šte. 271. z dne 14. januarja 1919. Uradni list XXXVII.)

Tuzemce, ki imajo svoje bivališče v inozemstvu ali na ozemlju zasedenem po tujcih, je pripustiti k žigovanju v njim najbližnji občini, ako niso sumljivi tihotapstva z bankovci. Tem se bodo nežigosani bankovci zamenjavali za žigosane tudi po dovršenem žigovanju. Osebam, ki morajo potovati v inozemstvo, se bodo zamenjavali žigosani bankovci za nežigosane pri finančni deželni blagajni v Ljubljani, ako in v koliki meri privoli v to poverjenštvo za finance.

Po razglasu tega poverjenštva z dne 26. jan. 1919. (Uradni list šte. XLIII.) se ne smejo žigosati ti le bankovci avstro-ogrske banke:

po 20 K II izdaja, ddo. dne 2. januarja 1913.,
po 25 K ddo. dne 27. oktobra 1918.,
po 200 K ddo. dne 27. oktobra 1918.,
po 10.000 K ddo. dne 2. novembra 1918.,
po 500 K izdani zadnje dni oktobra ali prve dni novembra 1918.

Podružnice avstro-ogrske banke v ozemlju Narodne vlade SHS zamenjajo te bankovce za žigosane.

Kmetovalci se opozarjajo še enkrat, da izgubi ves popirni denar, ki ne bo žigosan do 2. februarja t. l., vsako vrednost in ga nobena javna blagajna v Jugoslaviji ne bo več sprejemala.

* * *

Izdaja novih kolkov in voznih listov.

(Naredba poverjenštva za finance šte. 290, z dne 15. januarja 1919. Uradni list XXXIX.)

Dne 15. januarja 1919. so prišli v promet novi kolki in novi železniški vozni listi. Novi kolki se izdajo po 2, 10, 20, 30 in 50 vinarjev in po 1, 2, 3, 5 in 10 kron. Novi železniški listi so s kolkom po 30 v in 1 K 20 v za navadno tovarno blago in po 30 v za brzovozno blago. Prejšnji kolki, ki so sedaj v prometu, se popolnoma razveljavijo z dnem 28. februarja 1919. Nepoprabljeni prejšnji kolki in vozni listi se brezplačno zamenjajo pri finančni deželni blagajni v Ljubljani in davčnih uradih za nove kolke, oziroma vozne liste, in sicer do 31. marca 1919. l.

* * *

Uvedba gregorijanskega koledarja v kraljevini SHS.

(Razglas poverjenitva za notranje zadeve z dne 16. januarja 1919. Uradni list XXXIX.)

Ministrski svet v Belgradu je v svoji seji dne 20. decembra 1918. sklenil, v kraljevini SHS izenačiti koledarstem, da se uvede gregorijanski koledar. Izenačitev se je izvršila 15. januarja 1919. l. po starem koledarju na ta način, da se šteje ta dan kot 28. januar.

* * *

Priglasitev delavcev, ki so bili zaposleni v Nemčiji.

(Poziv poverjenitva za socialno skrbstvo z dne 15. januarja 1919. Uradni list XXXIX.)

Vsi delavci, ki so bili pred vojno in med njo kje zaposleni v rudniku ali v drugem podjetju na Nemškem ter imajo tam svojo rodbino brez pomočkov, pa jih niso pustili v Nemčijo, dalje delavci, vdove in sirote, ki so dobivali rente ali pokojnine iz Nemčije in jih sedaj ne dobivajo več, naj to pismeno naznanijo poverjenitvu za socialno skrbstvo z natančnimi podatki.

VPRAŠANJA in ODGOVORI.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na slovesni kmetijski društvo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrstijo med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pisмено, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edino na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natisne vprašalče v ime, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista: na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pisмено, če je pisnu priložena 1 K v znakah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu. Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajli uredništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 6. Ali bi bil apneni omet starega zidu dobro gnojilo za močvirnate travnike? (S. F. v T.)

Odgovor: Najvažnejše rastlinske redilne snovi so dušik, fosforova kislina in kalij, ki jih trosimo k rastlinam v podobi raznih fosfatnih, dušičnatih in kalijevih gnojil. Razen navedenih snovi potrebuje rastlina seveda še drugih, ki jih pa obsega zemlja vsekakor dovolj in nam jih navadno ni treba dodajati. Izjema med, slednjimi je apno, ki ga primanjkuje posebno močvirnatu zemlji. Na taki zemlji tudi ne dobivajo rastline potrebne množine ostalih redilnih snovi, četudi bi jih imela zemlja dovolj, ker koreninam rastlin v tem slučaju primanjkuje zraka, ki je za dihanje in za nadaljnje delovanje neobhodno potreben. Vrhutega ima močvirnata zemlja veliko množino rastlinam škodljivih kislin, katere je napraviti neškodljive s pomočjo apna, ki se zveže z njimi v kemične spojine. Stem se zemlja tudi deloma osuši in tako omogoči pristop zraka h koreninam. Apneni omet je torej za Vaše močvirnate travnike zelo priporočljivo gnojilo, in sicer ga je trositi dobro razdrobljenega 4—5 kg na ar. Nadalje Vam priporočamo, da si kupite knjižico »Apno v kmetijstvu« ki jo ima v zalogi naša družba. T.

Vprašanje 7. Kako se pravilno hrani mast, da ne postane žaltava in mi jo bo mogoče nepokvarjeno obdržati celo leto? (A. K. v. T.)

Odgovor: Mast je spojina glicerina in raznih maščobnih kislin. Če se iz kateregakoli vzroka prične mast kvartiti in razkrajati, se pri tem izločujejo proste kisline in glicerin. Slednji podlega navadno še daljšem razkrajanju. Proste kisline povzročajo žarek okus, dočim razkrajeni glicerin (estri in aldibidi) pa neprijeten duh masti. Razkrajanje povzročajo in pospešujejo glive, zračni kisik in dnevna svetloba. Da se torej prepreči tako razkrajanje, je pri raztopitvi in uporabi masti upoštevati sledeče: Prasičji špeh se mora razrezati na drobno in v primerni posodi razmešati z manjšo množino vode ali pa mleka. Da pridobi mast dober okus in prijeten vonj, se priporoča pridejati ji malo razrezane čebule, česna in lavorjevega listja. Cela zmes se nato kuha toliko časa, da se voda popolnoma izpari in ocvirki porumene. Čista mast se potem ohladi in tekoča brez ocvirkov napolni v lončene posode. Posodo s cvrto in dobro shlajeno mastjo je pokriti in postaviti v temno in hladno shrambo. Mast, ki jo potrebujemo za sprotno uporabo, je dati v manjše posode, tako da ne pride posepepotrebne vsa v dotiko z zrakom. T.

Vprašanje 8. Imam močvirnat travnik, na katerem se je mah zelo razširil in uničil vse žlahtne trave. Vprašam torej, kako zatrem mah na močvirnatem travniku? (T. Š. v G.)

Odgovor: Če zemlja ni dovolj zrahljana in prezračena, se tvori v njej razne škodljive kisline, ki onemogočujejo delovanje korenin žlahtnih trav, dočim se na drugi strani pospešuje stem razvoj manj občutljivih lišajev, mahu in kislih trav. Kisle trave živina nerada je, ker povzročajo razne želodčne in črevesne bolezni. V Vašem slučaju je vzrok razvoja navedenih rastlin obilna vlaga, ki omejuje pristop zraka h koreninam. Da se temu odpomore in omogoči pridelovanje zadostne množine dobre krme, je skrbeti, da se preobilna voda s travnika odvede v nalašč za to napravljene jarke, katere je izkopati v primerni razdaji. Nadalje je travnik globoko in dobro prebrnati, kajti stem se zemlja zrahlja in omogoči pristop zraka h koreninam, ki ga potrebujejo za dihanje. Škodljivi učinek kislin, ki se tvorijo na močvirnatem travniku preprečimo stem, da raztrosimo apnena umetna gnojila, ki se vežejo s kislinami v neškodljive spojine. Razen tega je gnojiti z dušičnatimi, fosfatnimi in kalijevimi gnojili, kajti le vsestransko gnojenje pospešuje in omogočuje razvoj žlahtnih trav, dočim na drugi strani z gnojenjem uničujemo kisle trave, mah in lišaji. Ker so pa na močvirnatih travnikih žlahtne trave povečini že uničene in zatrite, zato je seveda potrebna nova setev raznih travnih mešanice. T.

Vprašanje 9. V jeseni sem pognojil svojo njivo, ki je bila zelo zaplevelena z ornico, s hlevskim gnojem, ki sem ga pustil raztrosenega. Vprašam, ali je boljše hlevski gnoj podorati v jeseni ali ga pustiti raztrosenega do spomladi? (I. T. v K.)

Odgovor: Vaše gnojenje ni pravilno, in sicer iz sledečih razlogov: Stem da se raztrosi hlevski gnoj v jeseni po polju in se ga ne podorje, se gnoji plevelu, ki najde v vrhnji plasti zemlje dovolj hranilnih snovi, da se lahko razvije v mogočno rastlino in odvzame našim pridelovalnim rastlinam hrano prostor in svetlobo, torej glavno, kar je predpogoj za njihov razvoj. Vrhutega iz raztrosenega gnoja izprha med zimo amoniak in prosti dušik, ki je najvažnejša rastlinska hrana. Da se stem uničijo tudi koristne bakterije, tako, da spomladi zaorjemo le prosto slamo, ki počasi prhni in torej rastlinam pač malo koristi. Priporočamo Vam, da gnoj kakorhitro prestane deževno vreme in se zemlja osuši, podorjete in se nadalje vedno držite gesla, da je gnoj takoj po raztrosenju zaorati. Odstranitev ornice je mogoča le s

pridnim in temeljitim obdelovanjem zemlje in z odstranjevanjem vseh orničnih korenin, kajti ravno pri tem plevelu je potrebno neprestano zatiranje, ker se iz vsake odtrgane korenine razvije zopet nova rastlina. Ornične rastline je najprimernejše z branjem spraviti iz zemlje, [nakar jih je na primernem mestu posušiti in nato sežgati. T.

KMETIJSKE NOVICE.

Pomanjkanje delavcev na Ogrskem. Vsled odprave vojnih ujetnikov in vojaških delavskih oddelkov iz Ogrske je nastalo tam veliko pomanjkanje delavskih moči na kmetijskih posestvih. Koruze, sladkorne pese in krompirja ni bilo mogoče spraviti iz njiv in jesenska setev je bila zelo zanemarjena, tako, da je ostalo mnogo prostora, ki je bil namenjen za setev rži in pšenice, neobsejanega. V okolici Szegeda n. pr. je ostalo čez tisoč oralov sveta za pšenico neobdelanega, ker je primanjkovalo semena.

Agrarne reforme na nemškem Štajerskem. Na nemškem Štajerskem pripravljajo sedaj agrarno reformo, ki naj odloči o razdelitvi veleposestev in o ustanovitvi manjših in srednjih kmetijskih posestev. K takim posestvom naj se določi tudi primeren del gozda, ki jih je tam zelo veliko. Razpravljanja o tem dandanes povsod tako važnem vprašanju so se vršila minuli mesec v Gradcu, ni pa še prišlo do nikakega določenega zaključka, ker so bila mnenja raznih kmetijskih in drugih strokovnjakov zelo različna.

Prost izvoz vina iz Ogrske. Ogrska vlada je izdala naredbo, ki dovoli prost izvoz vina iz Ogrske v Jugoslavijo, Nemško Avstrijo in v Čehoslovaško državo. To je ogrska vlada smatrala za potrebno, ker imajo Ogrji toliko vina, da ne vedo kam z njim. Nam Slovencem je pa na tem ležeče, da ogrsko vino, ki je mnogo cenejše nego naše, ne preplavi našega trga, ker bi bili slovenski vinogradniki hudo prizadeti. Vsled tega je naša vlada izdala protinaredbo, da je izvoz našega vina izven mej Jugoslavije dovoljen, prepovedan pa uvoz vina iz Ogrske.

Ogrski kmetijski delavci smejo rediti živino. Ogrska vlada je določila, da so vsi oni kmetovalci, ki imajo stalno nameščenih po več delavcev oziroma delavskih družin, dolžni dovoliti vsakemu izmed njih, da sme razen določene mu mezde in plače v hranilih rediti poljubno po eno kravo ali po dva prasiča. Na mezdi se mu vsled tega ne sme nič prikrajšati. Ako delavec dobiva dosedaj razen plače tudi mleko, sme držati kravo le tedaj, če se odreče dobivanju mleka. Ta naredba je stopila v veljavo s 1. januarjem 1919.

URADNE VESTI

Slovenske kmetijske družbe.

Seja glavnega odbora dne 23. januarja 1919.

Seji je predsedoval družbeni predsednik g. prelat Andrej Kalan. Navzoči so bili podpredsednik g. Zurec in odborniki gg: Dimnik, Hladnik, Hočevar, Jan, Kosler, Mihečič, Piber, Reichbach in Vehovec. Od odbornikov štajerske kmetijske družbe so bili prisotni gg. župnik Gomilšek, veleposestnika Petovar in poverjenik Stanjko, dr. Verstovšek in posl. Roblek. Udeležil se je te seje tudi vodja žrebčarstva g. nadživinozdravnik Rebernak. Prisostovala sta družbeni generalni ravnatelj g. Pirc in tajnik inž. Lah.

I. Gospod predsednik je ugotovil sklepčnost, otvoril sejo in pozdravil došle odbornike, posebno pa zastopnike iz Štajerske. Opozoril je prisotne na današnjo velevažno sejo, ker se ta vrši prvič v lastni hiši kmetijske družbe, kajti Narodna vlada SHS v Ljubljani je v svoji seji z dne 10. januarja t. l. sklenila prodati hišo, kjer se nahajajo družbeni prostori, takozvani »Lontovž«, ki je igral v zgodovini naše dežele zelo pomembno vlogo, kmetijski družbi za svoto 80.000 K. Stem preide to poslopje, v katerem se je svoj čas mnogo let nahajala Deželna vlada, v last družbe, ki je dosedaj že od l. 1903. brezplačno uživala te prostore.

Nato se je spomnil prejšnjega družbenega predsednika msg. dr. Evgen Lampeta, ki je od leta 1917. načeloval družbi. Msg. dr. Lampe je preminul 15. decembra 1918. Opozoril je na njegovo plodonosno in neumorno delovanje v prid družbe in kmetijskega napredka, kar je bilo posebno v času svetovne vojne zelo naporen posel, še posebno zanj, ki je bil šibkega zdravja. Kmetijska družba mu ostane za zasluge, ki jih je stekel njej v prid, hvaležna. V počaščenje spomina pokojnika pozove prisotne, da se dvignejo raz seže.

II. *Poročilo tajništva.* Tajnik inž. Lah je poročal o delovanju kmetijske družbe v zadnjem času.

V zadnji odborovi seji dne 6. novembra 1918. je glavni odbor sklenil, *izpremeniti naslov c. kr. kmetijski družbi v Slovensko kmetijsko družbo* ter je *delokrog družbe razširil čez vse slovenske pokrajine.* Svoje delovanje je začel po Štajerskem in deloma tudi po Koroškem, medtem ko se Primorsko zaenkrat ni moglo upoštevati, ker je še vedno zasedeno po Italijanih.

V tej seji je glavni odbor izvolil *svojim predsednikom dosedanega podpredsednika g. prelata Kalana*, ker prejšnji predsednik monsignor dr. Evgen Lampe vsled izpremenjenih političnih razmer ni mogel več zavzemati tega mesta.

Z ozirom na § 18. družbenih pravil mora vsakokratnega predsednika kmetijske družbe potrditi sam cesar. Ker se to v današnjih razmerah ni moglo več zgoditi, je prevzela to nalogo Narodna vlada SHS, ki je v svoji seji dne 7. novembra 1918. *potrdila izvolitev novega predsednika kakortudi vzela na znanje izpremembo naslova kmetijske družbe.*

Ob ustanovitvi Narodne vlade je kmetijska družba dala *oddelku za kmetijstvo na raspolaganje svoje prostore*, ker ni bilo zaenkrat najti zanj primerne mesta. To se je moglo zgoditi tem lažje, ker je sedanji gospod predsednik družbe istočasno tudi poverjenik za kmetijstvo Narodne vlade SHS. Stem je pa bilo tudi mnogo pomagano temu novemu uradu, kateremu je primanjkovalo strokovnih uradnikov, kajti večino *poslov oddelka za kmetijstvo je dosedaj opravljalo in še vedno opravlja uradništvo kmetijske družbe.*

Z ozirom na to, da so slovensko-štajerske podružnice bivše kmetijske družbe v Gradcu celokupno prijavile svoj pristop k naši družbi, je morala ta upoštevati tudi njih *odbornike* in jih je *pozvala k današnji seji glavnega odbora*, da se dogovorno z njimi določi nadaljnje delovanje družbe v tem ozemlju. Semkaj sta bila pozvana tudi dva koroška zastopnika, ki se pa te seje nista mogla udeležiti. *Štajerskih podružnic se je dosedaj priglasilo družbi že 48 s 4768 udi.* Ker se pa niso še vse prijavile, je pričakovati, da bo iz te dežele pristopilo 6000 udov k Slovenski kmetijski družbi.

Koroških podružnic ni bilo mogoče še tako organizirati, kakor bi bilo želeli, ker je ta dežela povečini za-

sedena po Nemcih, vendar se je tudi tam že ukrenilo, da se priklopijo tamošnji kmetovalci naši družbi. Minulo nedeljo je družba odposlala svojega zastopnika v Pliberk, da tam ustanovi podružnico Slovenske kmetijske družbe, ta je poročal o izrednem zanimanju, ki vlada pri tamošnjih kmetovalcih za pristop k naši družbi.

Kmetijska družba v Gradcu je poslala na svoje bivše podružnice južnega Štajerja *poziv naj ji izročijo vse svoje premoženje*, ker je to baje last družbe. Naša km. družba je pozvala vse podružnice, ki so prejele tak dopis, naj se nanj sploh ne ozirajo in ne oddajo ničesar v Gradec, kajti to premoženje spada sedaj le v Jugoslavijo, nikakor pa ne v Nemško Avstrijo. Istočasno hoče naša družba stopiti v stike s kmetijsko družbo v Gradcu, da ji ta izroči oni del premoženja, ki odpada na tiste štajerske podružnice, ki se nahajajo v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani.

Kmetijsko gospodinjstva šola naše družbe, ki je na meščena v Marijanišču, je morala med vojno prenehati s svojim delovanjem, ker je vojaška oblast v tem poslopiu namestila svojo bolnico. S 15. februarjem t. l. otvori družba zopet gospodinjstvi tečaj, in sicer za letos samo sedem-mesečni.

Tečaji za kovaške mojstre na podkovski šoli kmetijske družbe, ki so morali med vojno prenehati, so se z novim letom zopet pričeli.

Nakup Lontovža, t. j. poslopja, v katerem se sedaj nahajajo družbeni prostori, od dežele, oziroma od Narodne vlade SHS v Ljubljani, je sedaj gotov. To poslopje je družba prevzela za 80.000 K.

„Blejski dom“ na Bledu je prevzela Slov. kmetijska družba v svojo last.

Poslovna doba ribarskega okrajnega odbora za Kranjsko je že potekla, nove volitve se pa ne morejo vršiti, ker je del Kranjske zaseden po Italijanih. V zmislu § 30. ribarskega zakona preidejo torej začasno vsi posli tega odbora na Slovensko kmetijsko družbo.

Poročilo tajništva je bilo odobreno.

III. *Nakup modre galice*. G. Gen. ravn. Pirc je poročal o težkočah in zaprekah, ki se letos stavlajo ob nabavi modre galice. Po poročilih iz svetovnega trga so cene za modro galico na Angleškem, kakortudi na Italijanskem zelo visoke, ker je cena surovinam posebno bakru z ozirom na vojno stanje precej visoka. O takem stanju cen je poročalo tudi ravnateljstvo znamenite kemične tvornice in največje proizvajalke galice v Ustju na Češkem in je stavilo svoji modri galici ceno K 7.75 za kg iz tvornice. Družba je sklenila pogodbo s to tvornico za 75 vagonov tega blaga pod pogojem, da tvornica sama priskrbi izvozno in prevozno dovoljenje iz Češke in skozi Nemško Avstrijo v Jugoslavijo. To pogodbo je družba sklenila v zadnjem času, ker se je bala, da ne bi ostali slovenski vinogradniki brez tega sredstva, ki ga neobhodno potrebujejo pri vinogradništvu. Druga leta je bila namreč kupčija z modro galico sklenjena navadno že meseca novembra. Kmetijska družba je že v mirnem času dobavljala modro galico iz tvornice v Ustju, ki je bila vedno najsolidnejša in najbolj poštena tvrdka. Vsled tega se je tudi zanašala na pristnost njenih tozadevnih izjav. Pozneje je pa družba zvedela, da se nahaja v tvornicah Nemške Avstrije toliko modre galice, kolikor je ta država sama ne more porabiti. Te tvornice ponujajo torej to blago po mnogo nižji ceni nego ona v Ustju, in sicer po K 5.20 za kg. Baje je tudi izvoz iz Nemške Avstrije mnogo lažje doseči nego iz Češke. Kmetijsko ministrstvo Češko-Slovaške države je namreč pred kratkim obvestilo kmetijsko družbo, da je ta država zaplenila

vso tam proizvajano modro galico in da ne dopusti nikakega izvoza iz Češke. Vsled tega je bila družba primorana preklicati sklenjeno pogodbo, kar je tem rajši storila, ker je cena tej češki galici pretirano visoka. Sedaj deluje družba na to, da dobi iz Nemške Avstrije galico po zmernejši ceni. Pri tem se je zavzelo tudi poverjeništvu za javna dela, da dobi to galico v Jugoslavijo po primeroma zadovoljivi ceni.

Štajerski zastopniki so povdarjali, da bi prodaja modre galice po K 8.50 na Štajerskem povzročila slabo kri, in animoznost proti družbi, ker bodo baje društva iz nemške Štajerske delile galico po mnogo nižji ceni nego je bilo tu pri nas razglašeno. Razentega bi se omogočilo utibotapljenje tega blaga iz Nemške Avstrije v slov. Štajer. Stem bi pa bila na eni strani kmetijska družba oškodovana, ker ne bi mogla spečati nakupljene galice, na drugi strani pa bi bili prikrajšani slovenski vinogradniki v Jugoslaviji, ki bi morali mnogo dražje plačevati to sredstvo, nego se to vrši v Nemški Avstriji. V tej državi je baje galice dovolj in se jo dobi po zmernejši ceni, nego jo dobavlja tvornica v Ustju. Po daljšem razmotrivanju in obsežni debati je glavni odbor sklenil, naj se družba pobriga, da dobi cenejšo modro galico iz Nemške Avstrije, ter naj objavi v časopisju, da se bode dobila modra galica za K 2.— cenejše, nego je bila prvotno razglašeno.

IV. *Apneni dušik in druga umetna gnojila*. G. gen. ravn. Pirc je poročal, da je od umetnih gnojil na razpolago samo apneni dušik, ki ga proizvaja kemična tvornica v Rušah na Štajerskem. To umetno gnojilo nikakor ni poceni, ker je dvakrat tako drago kakor v mirnem času, družbi pa ni bilo mogoče dobiti ugodnejših pogojev, kajti vodstvo tvornice trdi, da ima pri tem še vedno izgubo, ker ne more delati v takem obsegu, kakor bi bilo potrebno za veliki obrat tega zavoda, ki je ustanovljen za proizvodnjo velikih množin tega gnojila. Drugih umetnih gnojil za sedaj ni dobiti, kajti žlindra, ki smo jo dobavljali večinoma iz Nemčije, od tam sploh ne prihaja več in kolikor se je proizvaja na Češkem, ne zadostuje niti za to državo. Upati pa je, da dobimo nekaj superfosfata iz tvornice v Hrastniku, pa tudi tega le v malih množinah, ker primanjkuje tej tvornici potrebnih surovin. Družba bode skušala dobiti mineralni superfosfat iz Italije. V koliko ji bo to uspelo, dosedaj še ni znano.

Na kajnit iz Nemčije ni računati, ker delo tam počiva in primanjkuje Nemcem tudi potrebnih vozil za prevoz istega v Jugoslavijo: Za letos se bomo torej morali zadovoljiti samo z apnenim dušikom, ki je sicer malo drago gnojilo, toda izvrstno učinkuje in se ga potrebuje le male množine na ha. Ker primanjkuje tvornici potrebnega olja, je sedaj proizvajani apneni dušik, ki ga oddaja tvornica, nehidraliziran in je treba torej pri raztroševanju istega pozornosti, da ne pride na kože, kajti tam učinkuje kvarljivo.

V. *Priklopitev štajerskih podružnic* k Slovenski kmetijski družbi. Na sestanku načelnikov Sp. Štajerskih kmetijskih podružnic in konjerejskih zadrug, ki se je vršil dne 30. novembra 1918. v Mariboru, je bilo sklenjeno, da Štajerske podružnice pobirajo od svojih udov po K 10.— udnine na leto, in sicer pošiljajo od te Slovenski kmetijski družbi v Ljubljano K 4.—, K 6.— pa ostanejo v prid podružnici, ki krije stem stroške za svoje delovanje. Glavni odbor je potrdil ta sklep sp. štajerskih podružnic za Štajersko. Za Kranjsko naj velja zaenkrat določilo, da smejo podružnice na svojih občnih zborih sklepati o tem, kolikšen prispevek smejo pobirati od svojih udov razen že 6 K, ki pripadajo družbi. Ta sklep pa dobi šele tedaj veljavo, ko ga potrdi glavni odbor.

Dr. Vrstovšek je izjavil, da je delati na to, da se priklopijo Slovenski kmetijski družbi vse podružnice bivše Štajerske kmetijske družbe, ki spadajo pod območje Slovenije. Delati je na to, da se za Štajersko določi s strani Slovenske kmetijske družbe poseben tajnik, kateremu bi bile krajevne razmere dobro znane in bi mogel Štajerske podružnice o ukrepih Slovenske kmetijske družbe natanko informirati.

VI. *Načrt reforme pravil Slovenske kmetijske družbe.* G. gen. rav. Pirc je prečital in pojasnil načrt za reformo pravil kmetijske družbe, ki naj se na podlagi tega sestavi in pozneje sprejmejo na občnem zboru. Z ozirom na pozni čas, se je sklenilo, da za danes odpade vsaka debata o tem načrtu, da se pa ta pomnoži in doloži vsem odbornikom v pretes in da se odločitev o tem prenese na prihodnjo odborovo sejo.

Glede ustanovitve zveze podružnic v Ljutomerskem okraju in glede sestave poslovnega reda za to zvezo nima glavni odbor nikakih pomislekov proti temu, kajti take zveze podružnic so itak že dovoljene po § 26. družbenih pravil.

VII. *Žrebčarstvo.* G. predsednik je omenil, da se je pri proračunu oddelka za kmetijstvo v veliki meri upoštevala tudi konjereja, kakor ena izmed najvažnejših panog. Sedaj se vrše pogajanja, da se prevzamejo 70—100 žrebcev, ki se nahajajo v Kladrubih in Piseku na Češkem ter v Nemški Avstriji. Že od prvega začetka je pri nas prevladala tendenca, da prevzamemo to kmetijsko strogo iz vojaški rok in da jo priklopimo oddelku za kmetijstvo. Skušati je treba tudi znižati vzdrževalne stroške stēm, da se žrebčarne razpremenijo in da se dajo žrebci v privatno oskrbo. Pri prevzemanju žrebcev je želeli, naj se isti, takoj ko pridejo na Štajersko, že tam razdele med posamezne zasebnike, ki jih prevzamejo v oskrbo, da se stēm znižajo prevozni stroški.

G. Petovar je poročal o stanju konjereje na Štajerskem. Svetuje ustanovitev posebnega konjerejskega odseka za Spod. Štajersko. Za nadziranje žrebcev v deželi naj se določita dva nadzornika za žrebčarske postaje. Na juž. Štajerskem je bilo mrzlokrvnih žrebcev 76, vročekrvnih pa 36. Stanje žrebčarstva ima tumažnji konjerejski odsek natančno opisan. Potrebna je uvedba plemenskih knjig za konjerejo. Te bi lahko vodila omenjena dva nadzornika. Tudi ni zanemariti popolnoma rejo vročekrvnih ameriških dirkačev v Ljutomerskem okraju, ki je izključno v rokah pravih kmetovalcev. Za ta okraj bi zadostovali dva do tri ameriški dirkači - plemenjaki.

G. nadživinozdravnik Rebernak je bil mnenja, naj glavno nadzorstvo čez žrebčarske postaje ostane v Ljubljani. Nižji nadzorniki pa so lahko zunaj po deželi. Žrebci se naj vsak mesec vsaj enkrat pregledajo, če niso bolni. Natančno zdravniško pregledovanje vseh žrebcev pa se naj vrši vsaj enkrat na leto.

Konjerejska zadeva sega tako daleč, da ni mogoče danes priti do nikakih sklepov. Vsled tega naj se zopet oživi konjerejski odsek Slovenske kmetijske družbe, ki je prenehal s svojim delovanjem pred dvema leti. Ta odsek naj deluje skupno s konjerejskim društvom za južno Štajersko ter naj v posebnih sejah natanko določi stališče in smeri bodoče konjereje. Pri tem pa naj se zida na podlagi plemenskega materiala, ki je v deželi in naj se nikar ne začneja prehitro z menjanjem smeri, ki dandanes prevladuje, kajti vsak prenegel skok v konjereji je nevaren.

VIII. *Rasnoterosti.* G. dr. Vrstovšek je opozarjal na *pomanjkanje bikov* na Štajerskem in priporočal družbi, naj

jih skuša nabaviti v primerni množini. G. predsednik je opozarjal, da vlada tudi na Kranjskem ravno tako pomanjkanje ali pa še večje. Temu pač za sedaj ni mogoče odpomoči, kajti odzunaj jih ni dobiti in doma jih premalo vzgojujejo. Pripraviti bo treba kmetovalce do tega, da si zredijo doma kolikor največ mogoče tega plemenskega materiala, da postanemo ščasom več ali manj neodvisni od tujine. Kmetijski oddelek ima v naročju vzgojo bikov domačega pokoljenja v Medvodah, odkoder bi se jih potem delilo po deželi.

Govedoreja na Štajerskem je zelo trpela. Skušati jo moramo izboljšati z uvozom pincgavskih plemenjakov iz Gor. Štajerske. Splošno bi bilo umestno, da se v povzdigo govedoreje skliče v kratkem v Ljubljano posebna enketa, ki naj se bavi z vsemi vprašanji, ki prihajajo v poštev pri tej za nas najvažnejši kmetijski panogi. Ravnotako je treba tudi skrbeti, da se zopet povzdigne *prasičereja*, ki je med vojno zelo nazadovala. Ravnotako bo treba tudi obračati pozornost na *perutninarstvo* in skušati izboljšati to panogo, ki nam lahko donša velikih koristi.

G. poslanec Roblek je omenjal važnost *hmeljarstva* za savinjsko dolino. Na Štajerskem in v Bački se pridelava šestkrat več hmelja, nego ga potrebuje Jugoslavija. Vsled tega tvori ta pridelok imenitve izvozni predmet, ki se ga je pred vojno pošiljalo na Angleško in v Ameriko, posebno pa v Argentinijo. Med vojno je ta panoga zelo trpela, ker je bilo vsled omejenega proizvajanja piva povpraševanje po hmelju majhno. Sedaj imamo na Štajerskem na razpolago zaloge tega pridelka za poldrug do dva miliona kron. Ker je hmelj važno plačilno sredstvo za tuje države, naj vlada pomaga, da se promet z njim na Francosko in v Belgijo spravi zopet v tir.

G. predsednik je omenil, da je poverjeništvu pri proračunu upoštevalo vse kmetijske panoge in da jih bo skušalo podpirati kolikor največ mogoče. Vendar pojde to delo za napredek celega kmetijstva le polagoma, kajti primanjkuje nam v prvi vrsti zadostne množine kmetijskih strokovnjakov, ki bi skrbeli za izvršitev raznih načrtov, kakortudi potrebnih sredstev in neobhodnega materiala v ta namen.

IX. *Podpore podružnicam za l. 1918.* Glavni odbor je sklenil, da se podeli nekaterim podružnicam, ki so v minulemu letu delovale posebno marljivo in niso imele dovolj sredstev v pokritje svojih stroškov izjemoma primerne podpore. Ta razdelitev podpor pa naj bo zadnja, kajti podružnice morajo same na to gledati, da krijejo upravne in druge stroške s prispevki, ki jih udje plačujejo za izposojeno orodje in stroje. Oziroma se dovoli odslej nadalje, da smejo pobirati razen udnine še poseben prispevek od udov v gorenji namen. Do tega imajo pa pravico le tedaj, če podružnični občni zbor izrecno to sklene.

X. *Personalne zadeve.* Glavni odbor je sklenil postaviti strokovnega konceptnega uradnika, ki dobro pozna krajevne gospodarske razmere na Spod. Štajerskem. Ta bo pridelen osrednji pisarni Slovenske kmetijske družbe v Ljubljani, bo v prvi vrsti imel nalogo vzdrževati osebni stik z družbenimi podružnicami na Spod. Štajerskem, jih tamkaj organizirati in nadzirati, ter poleg tega tamkaj imeti strokovna predavanja. — Strokovnim konceptnim praktikantom pri družbi je imenoval glavni odbor adsolviranega agronoma *Cirila Prijatelja*. — Glavni odbor je naknadno odobril oddajo službe knjigovodstvenega praktikanta *Janko Češnovarja*. — Družbenemu pisarničarju *Antonu Bukovicu* se je podelil naslov pisarniškega pristava. — Družbeni tajnik, g. generalni ravnatelj *Gustav Pirc* se vpokoji z dnem 1.

februarja t. l. in se mu je naročilo, čimprej svoje posle pri družbi tako urediti, da jih more kmalu pravilno svojim naslednikom izročiti, ter se ga zaveže toliko časa pravno-veljavne spise, v zmislu družbenih pravil soppodpisovati, dokler družbeni občni zbor ne imenuje novega družbenega tajnika s to pravico.

XI. *Sprejem novih udov* Od zadnje seje glavnega odbora je pristopilo k družbi 6074 novih udov. Glavni odbor jih je sprejel vse v družbo. Po pravilih bi se morali vsi ti novi udje objaviti v družbenem glasilu »Kmetovalcu«. Ker bi ta izjava vzela toliko dragocenega prostora, je odločil glavni odbor, da se to za sedaj opusti.

* * *

Kmetijska podružnica Vičanci na Štajerskem je priredila na Janzevo dne 27. decembra 1918. svoj letni občni zbor z navadnim sporedom. Zborovanje je bilo kljub oddaljenem in slabem potu dobro obiskano. Ta dan se je vpisalo 60 udov. Podružnica je imela lani 282 udov. Za načelnika podružnice je bil zopet izvoljen vičanski Škerlec, za nač. namestnika pa Alojzij Janžekovič v Strijancih. Tajnik je postal Blaž Sok, blagajnik pa Ivan Škof. Izvoljenih je bilo tudi šest odbornikov iz raznih vasi, ki so ob enem pooblašteni, da zbirajo udnino med udi in sprejemajo naročila na kmetijsko-gospodarske potrebščine.

R a z p i s

službe strokovnega tajniškega uradnika pri Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani.

Podpisana družba nastavi tajniškega uradnika s sedežem v Ljubljani, ki bo v prvi vrsti vršil posle družbenega tajnika, v kolikor se ti neposredno tičejo družbenih podružnic in njih udov v slovenskem ozemlju Štajerskega.

Ta služba se podeli le izšolanemu agronomu, ki je v kmetijstvu praktično izvežban, ki dobro pozna kmetijske razmere v slovenskem Štajerju, ki je več pisarniškega dela in ki je sposoben javno predavati o kmetijstvu.

Prosilci za službo naj vložijo svoje prošnje, opremljene z vsemi spričevali in s popisom svojega življenja pri podpisani družbi

do 1. marca t. l.

Imenovan tajniški uradnik bo nastavljen na podlagi družbenih pravil z nadomestno službeno pogodbo, ki mu zajamči pokojnino v zmislu zakona za starostno zavarovanje zasebnih uradnikov in se njegova plača določi po dogovoru.

Slovenska kmetijska družba v Ljubljani.

Predsednik: **prelat A. Kalan** s. r.

V a b i l o

k občnemu zboru podružnice Slovenske kmetijske družbe v Kamniku, ki bo v nedeljo, dne 16. svečana t. l. ob treh popoldne pri Krištofu na Šutni.

S P O R E D :

1. Poročilo načelništva; 2. pregled računov za l. 1916, 1917. in 1918; 3. volitev novega odbora; 4. slučajnosti.

V Kamniku, dne 28. prosinca 1919.

Načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice na Bledu, ki bo 9. februarja 1919. ob treh popoldne v »Blejskem domu«.

S P O R E D :

1. Poročilo načelnika; 2. pregled računov za l. 1918; 3. volitev odbora in načelnika; 4. slučajnosti.

Opomba. V slučaju nesklepčnosti, se vrši pol ure pozneje drugi občni zbor, ki bo sklepal ob vsakem številu navzočih.

Simon Kežar.

V a b i l o

k občnemu zboru podružnice Slovenske kmetijske družbe v Dolenjvasi pri Ribnici, ki bo 9. svečana 1919. ob treh popoldne v šoli.

S P O R E D :

1. Pregled računov za l. 1918; 2. volitev načelnika in blagajnika; 3. sprejem novih udov; 4. pobiranje udnine za l. 1919.

Opomba: V slučaju nesklepčnosti, se vrši pol ure pozneje drugi občni zbor, ki bo sklepal ob vsakem številu navzočih udov.

Dolenjavas pri Ribnici, 13. prosinca 1919.

Joško Jaklič, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru podružnice Slovenske kmetijske družbe v Limbuš-Ruše na Štajerskem, ki se vrši v nedeljo, dne 9. februarja 1919. ob poldevetih predpoldne v šoli, v Selnici ob Dravi.

S P O R E D :

1. Poročilo načelnika in blagajnika; 2. proračun za leto 1919; 3. volitev načelnika in odbora; 4. volitev delegatov za občni zbor Slov. kmet. družbe; 5. predlogi in nasveti; 6. podavanje okrajnega živinozdravnika g. Pirnata.

Srečko Robič, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru podružnice Slovenske kmetijske družbe v Ribnem, ki bo 9. februarja t. l. ob treh popoldne v hiši načelnika v Ribnem.

S P O R E D :

1. Volitev načelnika; 2. pregled računa za l. 1918; 3. uređitev porabe podružničnega orodja; 4. slučajnosti.

Peter Mužan, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru podružnice Slovenske kmetijske družbe v Selcih, ki bo v nedeljo 16. svečana 1919. zjutraj po prvi maši v Domu.

S P O R E D :

1. Računi za l. 1917. in 1918.; 2. dopolnilna volitev odbornikov; 3. slučajnosti.

V Selcih, 19. prosinca 1919.

Janez Rant, načelnik.

KMETOVALC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo
Slovenske kmetijske družbe.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter štane 5 K na leto.
Posamezna številka stane 40 h.
Udje Slovenske kmetijske družbe dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na vsi strani 240 K, na 1/2 strani 160 K, na 1/3 strani 90 K, na 1/4 strani 40 K in na 1/12 strani 20 K. Družabnikom 10 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 90 h.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Slovenske kmetijske družbe; tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg št. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 2. V Ljubljani, 31. januarja 1919. Letnik XXXVI.

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati 20 vinarjev v denarju ali znakmah, sicer se naznanila ne objavijo. Upravništvo ne prevzema posredovanja.

Suhe gobe (jurčke) kupuje po najvišjih cenah tvrdka M. Geršak & Co., Ljubljana Kongresni trg 10. 119

Grenko sol, mizarški klicj, strešno lepenco, karbolinej, pocinkano žico, pocinkano žično mrežo, portlandcement in razno železino nudi A. Sušnik, trgovina z železino, Ljubljana, Zaloška cesta 21. 219

Učenca, pridnega in močnega s popolno oskrbo, ali pa poštenega pomagača sprejme v mlinarsko obrt Alojz Kupec, umetni mlin Sv. Pavel, pri Preboldu. 2

Žive čebele v kranjskih panjih in roje kupim po najvišji ceni. Amerikanske gerjstungove in dunajske panje izdelujem po dogovoru. Miloš Schmiedhofer, Hom pri Poljani pošta Prevalje, Koroško. 3

Lepo kobilu prodam ali zamenjam za kravo. Janez Heberle, posestnik, Studenčice št. 2, pošta Lesce, Gorenjsko. 6

Sadna drevesca, jabolka, hruške, orehe, več sto divjih kostanjev ima na prodaj Jakob Pintar, Sv. Tomaž 26, pošta Škofja-loka. Cena po dogovoru. 11

Mlekarske stroje prodaj prav po ceni Mlekarna v Mošnjah pošta Račoveljica 13

Acetilenski aparat za 80 svetilk in nekaj cevi ter 10 vrtnih svetilk ima po nizki ceni naprodaj — ker sem si napravil elektriko — M. Cerne, Bled hotel Petran, Gorenjsko. Na vpogled so na razpologo vsak čas. 14

Dobro ohranjen gepelj že rabljen, kupim. Ponudbe na Janez Lokar, Primskovo št. 11., p. Kranj. 15

Tisoč hil slame, lesen gepelj, stiskalnica za mošt, tri konjske komate, koleselj in voz ima naprodaj za ceno po dogovoru Franc Sodja, Ribno pri Bledu. 16

Najboljše apno ima vedno naprodaj I. Taufer, apnenica, Zagorje ob Savi. 17

Lep plemenski prasček star 7 mesecev, težak do 90 kg je naprodaj za ceno po dogovoru. Franc Jesihar, posestnik na Rašici 3., nad Gamelj. 18

Molzna krava, psica čuvajka, stara mlatičnica za vodno moč, stara slamoreznica je naprodaj. Več pove, ako se priloži znamko za odgovor: Štefe, Zalog, žel. postaja. 19

5000 kg korenja, isto množino repe, seme za korenje in pesu prodam za ceno po dogovoru. Peter Jenko, Lipica, Škofja Loka. 20

Za špeh in druga živila zamenjam pravo mirovno blago za ženske predpasnike in obleke ter za moške srajce. Fanica Florjančič. Rečica (Lloyd) Bled 2, Gorenjsko. 21

Prodaj tri čisto nove, krasno vezane knjige »Hegi: Ilustrierte Flora von Mitteleuropa« za 80 K franko poština. — Proda se tudi nizki fižol, fizičica ali samogrmček imenovan, se sadi vsako zrnje posebej in naraste od 1 zrna do 75 strokov, kg za K 10.— pri Iv. Polenek v Črnomlju. 22

Močnega vajenea sprejme takoj Jakob Malenšek, ključavničarski mojster, Boh. Bistrica. 23

Bika simodolske pasme dve in pol leti starega, prodaj za ceno po dogovoru Franc Mandelj v Parškem kalu, pošta Št. Vid pri Zatičini. (24)

Viničarja neoženjenega, sprejme oskrbništvu grofice Brandis, Sv. Peter nižje Maribora. — Hrana in plača po dogovoru. (25)

Doplarji, lemeži za lesene in železne pluge, motike in sekire različnih oblik. kakortudi drugo orodje se dobi pri J. Hočevar, izdelovalnica orodja, Mekine pri Kamniku. (26)

Dva vola eden pet, drugi dveinpol leta star, se zamenjata za dobre krave-mlekariče. Ivan Goljar, posestnik, Podgora pri Št. Vidu nad Ljubljano. (27)

Hudega psa za na verigo, ki je dober čuvaj prodaj Franc Dobnikar, Podutik št. 11., p. Vid pri Ljubljani. (28)

Ajdove pleve sto mernikov, in več metrov mivke ima naprodaj Jernej Dovč, Stožice, p. Ježica pri Ljubljani. Cena po dogovoru. (29)

! Pristavnik !

(majer)

za večje posestvo na Gorenjskem se sprejme takoj.

Vešč mora biti vseh domačih del tako pri živini, kakor na polju. Ženâ mora prevzeti gospodinjstvo za služinčad. Prednost ima družina z več delavnimi močmi. (28)

Ponudbe z navedbo starosti in številom družinskih članov pod šifro »Takoj št. 302« na Upravništvo »Kmetovalca« v Ljubljani.

Cementna (11)
strešna opeka
najbolj trpežne vrste se dobi pri trvdki
Ivan Jelačin,
Ljubljana, Emonska cesta št. 2.

KMETOVALCI! Naročajte apneni dušik, dokler je še čas!

Vinometre »Bernadot« — Asbestov bombaž in prašek — Eponit — Francosko želatino — Lipovo oglje Marmornat prašek — Modro galico — Natrijev bisulfit — Ribji mehur — Špansko zemljo — Tanin Žveplo v prahu — Limonovo kislino — Vinsko kislino — Sodo bicarbono — Strupa proste barve itd. ima v zalogi po najnižji ceni

Drogerija ANTON RANČ

Ljubljana, Židovska ulica 1. ☹

Karol Pollak
 tvornica usnja
LJUBLJANA
 [kupi
 8—9 cm debele
 suhe
hrušove
 in (86)
gabrove
plohe.

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6.

obrestuje hranilne vloge po čistih

3 ¼ %

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem leta 1918 nad 43 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enstotisoč kron rezerv-

(5) nih zakladov.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

5 mlatilnic
 na viteljni in ročni pogon ter (14)
10 brzoparilnikov
 vsebine od 55 do 200 l, pocinkanih, se takoj odda.

Ponudbe, ozir. naslove je poslati na

M. Jevnikar,
 Ljubljana,

Velika čolnarska ulica št. 23 (Trnovo).

Industrija za razsvetljavo
 družba z o. z.

Maribor ob Dravi
 Gosposka ulica št. 5.

Električne naprave za razsvetljavo za mlينه, žage in druge kraje.

Električni motorji, (88)
 električni gladilniki,
 električne žepne svetilke.

Kmetovalci! Denarni zavodi!

Gozdarske in gospodarske zadruge!

Berite! Lesotrzci! Berite!

A. Šivic (9)

„Poljudno navodilo za merjenje lesa“.

V omenjeni knjižici je poljudno popisano kako se izračuna telesnina debel posekanega in rastočega drevja ter celih gozdov, kakor tudi obtesanega in razžaganega lesa. Pridelane so vse za tako računanje potrebne tabele. V knjižici se nahaja tudi popis in potrebne tabele za pravilno določanje oblik in razmerij lesu, ki se ima obtesati ali razžagati. Kmetovalec se pouči kako na podlagi tabel izračuna prirastek v gozdu. Dalje so pridružene tabele za določanje prostornine v ogljarskih kopah in kub. mera drv za kurjavo v prostorninskih metrih kakor tudi popis in potrebne tabele za primerjavo nove dolžinske, ploskovne in kubične mere s staro mero. Cena knjigi proti plačilu za ude c. kr. kmet. družbe K. K. 1.50.

J. Komatič,
 prodajalec strojev

Ljubljana, Gradišča št. 11
 priporoča dobro znano tovarno (50)

WELSIA

ki izdeluje izvrstne brzoparilnike vseh velikosti in uporabne obremen za kuhanje žganja.

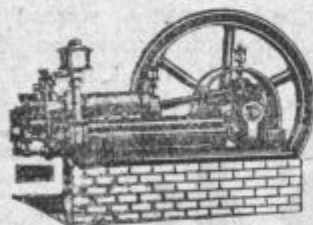
Priporočam tudi žito čistilnike (pajkelne)

na 6, 8, 9 in 12 mrež.

Decimálne tehtnice cimentirane od 50 do 300 kg z uteži vred. Sprejemam naročila na slamorezne nože. Cene po dogovoru.

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor. (3)

Velika zaloga vsakovrstnih poljedeljskih strojev
 iz najslavitejših avstrijskih tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih tovarnic „WELSIA“.

Pozor kmetovalci!

Nabavite si potrebne stvari za spomlad takoj kajti izdelovanje je zbog pomanjkanja premoga in surovin popolnoma ustavljeno. Kolikor časa traja pičila zaloga ponudimo franko proti predplačilu. (23)

5 kg bruto:

kolomaža, črna za . . . . . K 14—
 masti za usnje, rujave in črne „ 25—
 poklajnega apna, I a . . . . . „ 12—
 Povzetje je pri zavitku za 50 v. dražje.

Cene so brezobvezne, pošiljanje po možnosti,

Michael Barthel & Co.
 Dunaj (Wien X)„ Siccurdsburg gasse 44.

Poštarne hranilnice račun št. 828.406.
 Telefon št. 185.

Ustanovljena 1862.

Kmetska posojilnica

ljublanske okolice

registrirana zadruga z neomejeno zavezo
 v LJUBLJANI

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti št. 18.

Obrestuje hranilne vloge po **3 ¼ %** (2)

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog nad 42.000.000 kron.

Stanje rezervnih zakladov 4.100.000 kron.

DRUŽBENE VESTI.

Vinogradnikom in sadjerejcem! Slovenska kmetijska družba je pravkar prevzela naslednje demobilizacijsko blago, namenjeno in primerno povečini vinogradnikom:

216 komadov večjih prevoznih škropilnic (pump) za drevje in 196 „ manjših nahrbtnih „ za trte (nekompletnih) belanje; 300 komadov različnih motik; 1150 komadov čopičev za desinfekcije, belenje itd. — Družba pripominja, da glede kakovosti in kompletnosti tega blaga ne more prevzeti *prav nobenega jamstva* in da zato te stvari ne bo oddala na navadna pismena naročila, temveč le onim podružnicam in drugim kmetijskim korporacijam iz vinorodnih krajev, ki sami pravočasno odpošljejo v Ljubljano kakega pooblaščenca, da nakupi in osebno izbere večje število teh strojev, ki jih potem takoj odvzame iz družbenega skladišča. Rok za oddajo teh predmetov je določen do konca februarja.

Vse tukaj navedene kmetijske potrebščine se načelno ne pošiljajo posameznikom, ampak le skupno na *naslov podružnic* kmetijske družbe ali drugih kmetijskih korporacij, ki naj v svojem okolišju *nabirajo posamezne naročitve* ter potem pri družbi *skupno* naročijo. Tako se delo zenostavi in udje pridejo mnogo ceneje do teh potrebščin. Le za kraje, kjer ni nobene primerne skupne organizacije, se bodo upoštevale naročitve posameznikov. Naročitve se z ozirom na sedanje razmere izvršijo seveda le proti predplačilu ali povzetju. Blago potuje na naročnikovo nevarnost.

* Slovenska kmetijska družba ima za svoje ude v zalogi sledeče kmetijske potrebščine:

Antiavit v varstvo setev pšenice, turščice, graha grašice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi, golobi, fazani itd. si je družba zopet našavila. Osminka kile v dvanajstih litrih vode raztopljenega antiavita zadostuje za impregniranje 130 kg setve ter se razpošilja kot vzorec brez vrednosti. Glede uporabe antiavita opozarjamo na spis »Odvračanje škode po vranah« v »Kmetovalcu« št. 6. z dne 31. marca 1915. Naroča naj se pravočasno pred časom setve, t. j. približno 15. februarja ali 15. septembra. Antiavit se dobi v zaklopnih po 1 kg za 18 K, $\frac{1}{2}$ kg za K 9'50, $\frac{1}{4}$ kg za K 5'50, $\frac{1}{8}$ kg za K 3'—, 50 g za K 1'60.

* Apneni dušik $\frac{18}{31}$ % po K 110'— za 100 kg takojšnje prijave sprejema družba neobvezno do konca januarja.

Bernadotov vinomer (vinsko tehtnico) za hitro določanje alkohola v vinu mrzlim potom. Cena temu vinomeru je 15 K ter je denar pri naročitvi naprej poslati.

Brusni kamni, navadni po K 1'— komad.

Eponit, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. stane kg 7 K.

Fenoltaleinov reagenčni popir, ki se rabi pri napravi trsnega škropiva, pola ali zaklopnica po 1 K.

Galun po K 240'— sta kg. Polovico modre galice si vinogradniki lahko prihranijo, če k galici za napravo škropivne zmesi vzamejo galun ali žveplenokislo glino. Kolikor dodajo teh snovi, toliko manj drage galice jim je treba, dokazano pa je, da se lahko brez škode za učinkovitost škropiva porabi do polovice galuna ali gline k ostali polovici modre galice. Apna pa je toliko vzeti, kakor navadno. Škropiva, ki je tako prirejeno, tudi dež ne od-

pere tako hitro iz listja, vsled česar družba vsem vinogradnikom nakup galuna in gline poleg galice vselej prav toplo priporoči.

Mlečne cevi iz kosti, štev. 3561 po K 1'40.

Natrijev bisulfit se rabi kot nadomestno sredstvo za žveplo v kletarstvu, v prvi vrsti za žveplanje sodov in vina. V to svrhu ga zadostuje le mala množina, in cena mu je K 1'40 kg. Kako se rabi natrijev bisulfit v kletarstvu, dobimo opisano v 1. številki letošnjega »Kmetovalca« na strani 3.

Nemške detelje po K 12'— kg.

Požiralnikove cevi z dvojno tkano cevko za koze po K 29'—, z žično cevko za goved št. 3466 po 15 K.

Rastlinski motvoz iz sitja (bičja) je najboljšje naravno nadomestilo za rafijo in ima mnogo prednosti napram papirnatim nadomestilom, ker tudi v dežju ne popušča. Kg stane 24 kron. Priporočati je podružnicam v vinorodnih krajih skupno naročitev celega ovoja za 25 kg, ker družba manjših množin posameznikom ne odda.

Sladkorna pesa po K 8'— kg.

Seme domače detelje po K 12'50 kg — vrečica in poština se posebej računa.

Semenska pesa. Seme izvirne severonemške rumene in rdeče Mamut krmilne pese K 24'— kg.

Travno seme, mešanico K 8'— kg.

Trakove za vezanje snopov (enostaven motvoz) v klopčičih po 2000 g po K 12'— kg.

Tobačni prah po 60 h kg.

Tobačni izvleček v pločev. posodah po 5 kg, po K 15'— posoda.

Trokarji so po 8 K komad. Požiralnikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedi hitro odstrani.

Uspulum je sredstvo za namakanje žita, da se s njim uničijo trosi snetjavosti, ki se nahajajo na vrhu zrnja, kakortudi druge škodljive glive, ki povzročajo razne bolezni na žitu. — Kdor se hoče natančneje poučiti o uporabi tega sredstva in sploh o uničevanju sneti in drugih takih bolezni na žitu in stročnini, naj si pri kmetijski družbi naroči za 20 v Gospodarsko navodilo št. 57. o »Snetjavosti pri žitu«. — Uspulum je barvasti prah, ki se v vodi hitro raztopi in se dobiva pri kmetijski družbi v škatlicah po 50 gramov za 2 K in po 100 gramov za K 3'60.

Žveplenokislo glino namesto galuna, kot primes galičnemu škropivu, ima kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja po 1 K kilogram.

Viktor Korsika

trgovina s semeni

Ljubljana, Kongresni trg.

Priporočam svoja preizkušena in priznana pristna ter dobro kaljiva zelenjadna, poljska in cvetlična semena.

Cenik za l. 1919 je izšel in je vsakomur brezplačno na razpolago.

Prosim, ozirajte se natančno na moj naslov! (21)

Odda se

v Litiji pribl. 50 oratov obsegajoče posestvo v najboljšem stanu z govejo živino, konji, svinjerejo, modernim poljskim orodjem in prostornim stanovanjem na polovico pridelka in prireje. — Poštena družina z odraslimi za kmetijstvo sposobnimi otroci ali sorodniki, ki bi si hotela na ta način ustvariti ugoden položaj in brezskrbno bodočnost, naj se glede natančnejših pojasnil obrne na

Fraňa Slanca
veleposestnika
v Litiji.

Vabilo
na
izredni
občni zbor
Zadružne centrale
v Ljubljani
registrovane zadruga z omej. zavezo
ki se vrši
v ponedeljek, dne 15. februarja 1919
ob dveh popoldan
v poslopu Zadružne centrale.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Sklepanje v smislu § 22, točka 7 zadružnih pravil (Razdružba in likvidacija).
3. Sprememba pravil.
4. Slučajnosti. (27)

Načelstvo.

Ako rabite
vrtna ali
poljska
semena

Trgovina s semeni
Sever & komp.
Ljubljana.

Sadna
drevesca
(jabolka, hruške
in češplje)
najboljših vrst
prodaja (19)
Sadna drevesnica
graščine Mokrice
ž. p. Jesenice ob
Savi, Dolenjsko.
Postaja Brežice.

Kovač in kolar.

Pri večji grajščini na Sp. Štajerskem blizu Celja bi se potreboval:

1. Izprašan, spreten kovač za podkovanje konj, ki bi naj bil obenem tudi kovač za vozove. (24)
1. Dober kolar, ki naj razume tudi nekoliko mizarstva.
Kovač in kolar naj bi bila oženjena in imela za poljska dela sposobne otroke.
Lastnik grajščine dá obema prosto stanovanje, nekaj zemlje in mogoče tudi nekaj drv za kurjavo. — Ostali pogoji ustno.
Grajščaku bi bilo posebno všeč, če bi kovač imel za kovačijo potrebno lastno orodje. — Pojasnila daje
Ivan Erhartič, odvetnik v Celju.

Razglas.

Jugoslovanska tovarna za milo
v Spodnji Šiški

ima večjo zalogo milnega blaga. To blago se bo oddajalo poslej franko tovarna po naslednjih temeljnih, oziroma nadrobnih cenah:

	komad po:
20% pralno milo v kosih po 100 g	— K —40.
30% " " " " " " " " " "	100 " — K —60.
30% " " " " " " " " " "	200 " — K 1-20.
38-40% toilet. " " " " " " " " " "	100 " — K 2-50.
66% milo za britje " " " " " " " " " "	50 " — K 2—.
10% milni praš. " " " " " " " " " "	1 kg — K 2-50.

Pri naročbah istega milnega blaga v celih zabojih se dovoljuje **znaten popust** in se v tem slučaju oddajajo milni izdelki franko tovarna po naslednjih cenah:

	komad po:
20% pralno milo v kosih po 100 g	— K —30.
30% " " " " " " " " " "	100 " — K —45.
30% " " " " " " " " " "	200 " — K —90.
38-40% toilet. " " " " " " " " " "	100 " — K 1-80.
66% milo za britje " " " " " " " " " "	50 " — K 1-40.
10% " " " " " " " " " " " " " "	1 kg — K 2—.

Blago se mora plačati naprej, ker se sicer razpošilja le proti povzetju.

Naročila je nasloviti na

Jugoslovansko tovarno za milo
v Spod. Šiški pri Ljubljani.

V Ljubljani, dne 20. januarja 1919. (25)

Poverjenik za javna dela in obrt:

Inž. V. Remec s. r.

Novodobne škropilnice v zatiranje
in škodljivcev na trtah, sadnih drevesih in drugih rastlinah.
bolezni

- Škropilnice proti peronospori, žveplalnice, škropilnice za razpršenje apnenega beleža, škropilnice v svrhu razkuževanja, škropilnice za žvepleni ogljik (12)

izdeluje in razpošilja najstarejša, l. 1882. ustanovljena specialna tvornica za vinogradniško orodje, kletarske stroje in kovinske izdelke

Franc Nechvile

Dunaj, (Wien), Margaretenstrasse 98 Kl.

!! Pozor čebelarji !!

Glede izdelovanja umetnega satovja naznanjam na željo več čebelarjev, da bom prišel meseca marca ali začetkom aprila izdelovati umetno satovje, seveda le če se oglasi zadostno število naročnikov in če dobim potrebno množino voska. (29)

Čebelarji, ki žele imeti medstene izgotovljene z svojega voska, naj naznanijo podpisane do 20. marca t. l. množino v ta namen razpoložljivega voska. — Vosek mora biti čist, ne sežgan (smojen). — Plačilo za izdelovanje medsten si bom primerno zaračunal.

Kupim pa vsako množino voska, kuhanega in surovega (voščene), garantirano pristi med in žive čebele ter plačam vse po najvišji ceni.

M. Ambrožič,
Mojstrana, Gorenjsko.

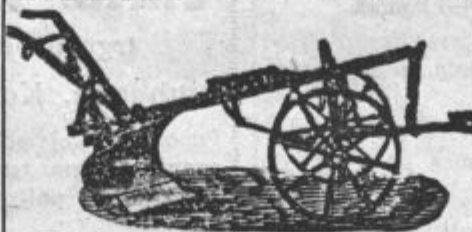
Žvepleno apno
znamke križ.

Preizkušeno sredstvo proti kaparjem, pršicam, kodravosti na vinski trti, krvavim ušem itd., potem proti raznim plesnim, škrlupu (fuzikladiju), rji na vrtnicah in pečkastem sadju, kodravosti na breskvah in proti mnogim drugim škodljivcem. — Natančna navodila o uporabi v sadjarstvu, vinarstvu in vrtnarstvu na zahtevo zastonj in poštne prosto.

Kemična tovarna (15)

FRANC ZMRZLIKAR,
Deutsch-Wagram pri Dunaju.

Pozor! Pozor!

Poljedelske stroje in orodje
vsake vrste,

lastnega in tujega izdelka kupite najcenejše pri slovenski tvrdki:

D. Stucin na Dunaju
18. Bez. Höhnegasse 4. (13)

Zobotrebce

kupuje

po najvišjih cenah

(76)

Peter Kozina & Co.

Ljubljana Breg 20.